

Zis avan li terminn so manda, Prezidan USA Barack Obama finn anonse ki prizonye politik Oscar Lopez Rivera, ki ti ferme akoz so lalit pu lendepandans Puerta Rico depi USA, pu libere san kondisyon le 17 Me 2017. Rapel ki LALIT ti partisip dan kanpayn internasyonal pu fer larg li. Sa foto la rapel nu sa veye 35 manifestan avek labuzi ki LALIT ti fer 20 Zin 2016 divan nu kartye zeneral, GRNW pu mark 35 an anprizonman inzist Oscar Lopez Rivera.

- ▶ **Dosye LATER: Guvernman bizin anpes Tablisman Dilapid Later Agrikol ... paz 7**
- ▷ **Dosye DIEGO: Guvernman bizin Resezi, Azir paz 15**
- ▶ **100 an Revolisyon Larisi 1917: Premye Revolisyon Klas Travayer paz 24**
- ▷ **Dosye TRUMP ek LEXTREM DRWAT paz 25**
- ▶ **Dosye Palestinn: Rol USA dan konfli Israel-Palestinn paz 30**

KONTENI

Nimero 127

Mars 2017 - Avril 2017

EDITORIAL: Kanpayn Lopoziyon kont Papa-Piti: Politik Kapon & Ipokrit	3
Kifer LALIT pe Kritik Guvernman MSM-ML-OPR	4
DOSYE DIEGO GARCIA	
Enn Moman kot Guvernman bizin Azir	5
Sirvol 50 an Manev Leta UK ek USA	6
Leta Moris Bizin Resezi, Bizin Azir	6
Petisyon ki LALIT pe sirkile	6
DOSYE LATER	
Guvernman bizin Anpes Tablisman Bayant Later Agrikol	7
Danze Re-Kolonizasyon	7
Nuvo Lasosyasyon Kapitalis dan Imobilye, REAM	8
Landell Mills: Rezon Bankal pu Guvernman Sutenir Tablisman	9
Guvernman Admet so Lanter Mont Lakaz	9
13 Difililte ki nu Kanpayn Later ena pu Fer Fas	10
Kanpayn lor Lamyant dan Rose Belle	10
Baie du Cap: Obzeksyon LALIT-abitan kont Permi Land & Building	11
Enn Temwayaz: Nu problem Lakaz	11
9-Year Schooling pa Reponn tu Problem	12
Jabaljas & Bulbak	13
Sibsid lor Kann: VRAC	13
Nuvo Konfigurasyon Politik	14
Eleksyon Lasanble Rezyonal Rodrig	14
Muvman Sindikal Fas-a Mitasyon Ekonomik	15
LALIT an Aksyon	18
Ver enn Nuvo Charter pu Liberasyon Fam: Otur 8 Mars	19
INFO INFO	20
Football Lepok Lontan	21
Intervyu ar Vikesh Rungbahadoor, Marsan Balye	21
Lansman Rekey Poem, <i>Laport La</i> par Lindsey Collen	22
Revyu: War & Peace par Leo Tolstoy	22
Liberte pu Oscar Lopez Rivera	23
Larevolisyon Larisi: Laniverser 100 an	24
DOSYE TRUMP EK LEXTREM DRWAT	
Zordi pa Premye Vag	25
Ki Donald Trump Reprezante	25
Prekirser pu Larive enn Donald Trump	26
Danze Trump pu Lemond andeor U.S.A.	26
Kot bann Sosyalist Pwiz Lafors dan lepok Lamonte Ladrwat?	27
Eski dan lagos ena Kuran ki Pret Flan a Lextrem Drwat?	27
Tandem Donald Trump ek Theresa May	28
Rasinn Ideoloji Lextrem Drwat Rasist	29
Priorite Moris dan Lepok Trump	29
DOSYE PALESTINN	
Rol U.S.A. dan Konfli Palestinn-Israel	30
Komye Koloni? Sityasyon Refizye?	30
Israel fors nu Poz Buku Kestyon : Ki Manyer Mintenir Presyon lor Israel	31
5-an Desela Aksyon kont Lalwa Represif lor Lavortman	32

FOTO: Remersiman Yves

Pibliye e Inprime par LALIT, 153 Rut Rwayal, GRNW, Port Louis, Repiblik Moris.

Rs 20-

www.lalitmauritius.org tel 208 2132 ek 208 5551 lalitmail@intnet.mu

Youtube channel: lalitmauritius Soundcloud channel: lalitmauritius

KANPAYN LOPOZISYON KONT PAPA-PITI POLITIK KAPON ek IPOKRIT

Zis dan moman kot nu ti devet pe chalennj inkapasite Guvernman Lalyans MSM-ML-OPR kree anplwa, kree nuvo prodiksyon, asir sekirite anplwa, asir lozman pu tu dimunn, nu truv tu kalite fos fos muv dan Lopoziyon.

Par exanp, PMSD, Rezistans ek Alternativ (RA) ek ex-avoka Dev Hurnam sanz size depi kreasyon anplwa, zot konsantre lor konba kont “diyl papa-piti”. Anplis, zot fer tu kalite erer politik kan zot swazir al dimann ziz Lakur kas Aneerood Jugnauth so syez depite aköz li finn demisyone antan ki Premye Minis.

Erer

Anfet ena enn kestyon *demokratik* ki PMSD ek RA pa paret konpran: “Seki vot kik-enn, samem ki bizin kapav revok li!” Lezot sime pu tir enn kikenn, kuma al dimann ziz Lakur Siprem kas so syez, li reprezant enn sime *birokratik*, *anti-demokratik* pu rezud sa problem dinasti politik la. Dayer, SAJ, kuma tu dimunn, lib pu sumet so demisyon depi nerport ki pos, inklir pos Premye Minis.

Aneerood Jugnauth, kuma tu lezot depite, li elir *dan enn sirkonskripsyon*. Elekter Rivière du Rempart ki ti elir li. Alor zot tusel ki ti devet kapav tir li kuma depite – si nu pe swiv bon prinsip demokratik. Elekter la kapav swa tir li dan enn prosenn eleksyon, swa fors li demisyone atraver enn kanpayn *politik* dan so sirkonskripsyon, swa alalong – seki

LALIT pe vize – amenn enn sanzman kad legal ki permet elekter dan sirkonskripsyon organiz enn petisyon elektoral pu revok enn depite ki zot finn elir.

Demokrasi ki bizin gete

Seki pe arive li sinp. Aneerood Jugnauth ti elir atraver vot bann elekter dan Nimero 7. So nom pa mem figire lor biltin-devot dan lezot 20 sirkonskripsyon Moris Rodrig. Sa vedit, kan *Lalyans Lepep* ti pe met foto Aneerood Jugnauth lor zot lafis pandan kanpayn elektoral kuma fitir Premye Minis, sa ti form parti zot kanpayn *politik*. Seki zot ti pe dir se, si zot gayn mazorite depite, zot ena lintansyon met li Premye Minis. Se tu. Parfwa, sa kapav inposib e.g. si zot gayn mazorite depite me Aneerood Jugnauth pa eli dan so sirkonskripsyon. Evidaman, pa pu fer enn nuvo eleksyon zeneral, Non! Enn lot dirizan pu vit-vit ralye enn mazorite dan Parlman, e dapre sistem aktyel, Prezidan pu nom li Premye Minis. Ena enn lot ka-defigir ki finn anfet arive: fe Kader Bhayat so foto ti lor kolonn partu kuma Vis-Premye Minis an 1983 pu *Lalyans Ble-Blan-Ruz*; me finalman, kan zot gayn mazorite, zot decide pu *pa* met li kuma Vis-Premye Minis. Pu rezon politik, zot prefer nom fe Gaetan Duval. Eleksyon 1976, li osi, li interesan. Kan fini kas bwat, MMM gayn plis syez dan Parlman. Li ti “plebisite”, fason parle. Me,

Seewoosagur Ramgoolam vit-vit fer enn lalyans *post*-elektoral ar PMSD, al dir Guvernner Zeneral ki li komann enn mazorite, li.

Alor, tu sa koze ki “Aneerood Jugnauth” ti plebisite kuma Premye Minis, alor bizin kas so syez depite si li demisyone kuma Premye Minis, li pena sans ditu, e li al kont prinsip demokratik.

Opoz dinasi politikman

Seki nesaser pu amenn progres pu opoz bann dinasti *politikman*, pa atraver enn ta regleman swa lalwa swa ka lakur. Seki esansyel se pu opoz MSM lor pwin-defon kuma so mank enn program kree anplwa, par exanp.

Sa ka Lakur pu kas syez depite SAJ, li reprezant enn debandad politik. Ki li Rosh Bhadain, ki li RA, avan zot vinn lor laliyn “konplo papa-piti pu SAJ donn puvwar so piti”, zot ti ena enn lot laliyn net: zot ti ale-mem dir ki ena enn “ku-deta de pale” pe prepare par Pravind Jugnauth ek so klik kont “pov” Aneerood Jugnauth. Lerla, ep! San tranzisyon, RA ek PMSD met ka Lakur pu kas Aneerood Jugnauth kuma depite, malgre ki 2/3 votan dan Rempart finn elir li an Desam 2014, e malgre zot fek truv li kuma viktim sipaki ku-deta dan pale. Ondire mank size programatik grav pu kritik Guvernman Jugnauth!

Ena ipokrizi osi. Get PMSD: fe Gaetan Duval, papa Xavier, demisyone kuma depite kan

li nome Best Loser apre eleksyon 1991 pu li donn so plas depite ar Xavier Duval, so piti. Zordi Xavier Duval avoy so piti Adrien pu ranplas

li dan so bann langazman! Labu mok lamar. Tusala, si li enn problem, li enn problem *politik*. E so rezolasyon, li dan batay politik. Inital nu pretann

ki Lakur, sipa CID, sipa ki birokrasi guvernmental pu anpes dinasti feodal persiste pandan reyn kapitalist. ■

27 Fev 2017

KIFER LALIT PE KRITIK GUVERNMAN MSM

LALIT pe akiz Guvernman Jugnauth, setadir MSM-ML-OPR, enn seri krim istorik grav:

1. Nu akiz Guvernman pa mobiliz rezurs pu kree prodiksyon dan pei. Li byin kone ki tablisman finn lasas 50,000 travayer depi dan karo ek lizinn. Li byin kone zonn frans finn met 50,000 travayer lor pave. Kan pena lavenir dan disik ek tekstil, nu akiz Guvernman pa propoz prodiksyon alternativ *ditu*.

2. *Nu akiz sa Guvernman la pa anfet kree okenn anplwa. So sif ofisyel lor somaz enn eskrokri total. Li kontabiliz selman dimunn ki travay mwins ki enn-ertan par semenn kuma san anplwa. Alor, lakoler monte sanki Guvernman mem rann li kont.*

3. Nu akiz Guvernman, par so mank enn stratezi ekonomik, permet pei la vinn alatrenn kapitalis tablisman, enn kote, ek kapitalist internasyonal atraver FMI, lot kote.

4. Nu akiz Guvernman donn permi e osi sibvansyon tablisman pu li bayant pli bon later pei la ar milyarder depi deor. Kan li fer sa, li pe fer krwar ena FDI (investisman direk depi deor) pe rantre, kan anfet pe devaliz pei. Tablisman pe brad terin pei. Nu akiz Guvernman ankuraz li. FMI pe dir bidze kuran pei pe balanse, kan anfet patron ek guvernman pe kareman dilapid *kapital* pei la.

5. *Nu akiz Guvernman, kan li ankuraz tablisman bayant so bon later agrikol, betonn li, konstrir terin golf gurman dilo e ki detrir later, azir dan enn fason ki dan lavenir pa pu kapav ena prodiksyon, ni kreasyon anplwa. Setadir, nu akiz Guvernman detrir pei.*

6. Nu akiz Guvernman ankuraz enn nuvo form kolonizasyon: li pe ordonn “gated communities” deryer miray – otur enn terin golf, enn marina, enn sase – e milyoner ena enn lantre pu li, tandi ki tu travayer servi enn lot geyt, kot ena lafuy rantre, lafuy sorti. Sa bann kolon la ena drwa lib sirkilasyon dan nu teritwar, me nu pena drwa al dan but nu pei kot zot, zot finn barikad zot. Li kuma Israel fer koloni dan Palestinn, lerla okip li. Li enn fason sir pu detrir enn pei.

7. Nu akiz Guvernman kontiyn sibvansyon kann, kann, kann – e sa, mem kan pri disik finn tonbe, mem kan li pa pe anplway dimunn, mem kan li monopoliz tu later pei an-esanz pu 2% PNB. Tu sa later anba kann la pe anpes diversifikasyon agrikol, ki nesese lor enn lesel imans.

8. *Nu akiz Guvernman pa pran okenn mezir pu asir sekirite alimanter. E sa, dan enn lepok kan ena tu kalite danze anterm marinn marsand interonpi par lager.*

9. Nu akiz Guvernman kontribiye plis anterm konsesyon tax pu sibvansyon milyarder depi deor ki kontribiye pu mont lakaz pu dimunn mizer, pu fam bati, pu dimunn ki pe viv dan sere dan lakaz zeritye, pu lokater, skwater, ek dimunn ki pe dormi dan lari.

10. Nu akiz Guvernman neglig fors tablisman met dibut lizinn pu prezerv e transform prodwi alimanter, anmentan ki konverti tu so kann pu kapav plant prodwi alimanter antreliyn dan tu so later. Sa pu permet exporte, osi byin ki diminye inportasyon.

11. *Nu akiz Guvernman neglig devlopman enn lindistri lapas lor gran lesel – dan totalite dilo terityal Repiblik Moris, e avek gran, gran lizinn pu prezerv e transform prodwi demer pu exportasyon e konsomasyon lokal.*

12. Nu akiz Guvernman pa fer ase atansyon ki Guvernman Angle lak li lor zafer Diego Garcia ek Chagos. Nu fer apel a li pu retir li dan negosyasyon amwin ki negosye onivo Kabine tulde kote, amwin ki zot koz inplemantasyon UNCLOS, amwin ki Britanik kumans respekse so langazman pu negosye suverennte ki li finn done Nasyon Zini.

13. Nu akiz Guvernman, mem li pe retransmet Parlman an direk, kontiyn kasyet seki pe pase dan Parlman par refiz permet depite leswa pu koz an Kreol dan Parlman, osi byin ki Angle-Franse.

14. *Nu akiz Guvernman tortir zanfan, e andikap zot devlopman kognitif, kan li fors zot pran matematik, syans, etc inikman dan langaz ki pa servi normalman dan lakaz. Sa fors zanfan aprann par ker. Li antrav zot bon devlopman lezot langaz kuma Angle, Hinndi, Franse, Alman, Arabik, etc. Sa ranforsi fos lide kolonyal ki langaz nu-mem nu koze, li inferyer.*

15. Nu akiz Guvernman neglig amand kad legal represif otur Kart Idantite.

UPDEYT LOR KANPAYN FREE DIEGO LI ENN MOMAN PU GUVERNMAN MORIS AZIR

Manev, riz, eskrokri par Leta Britanik pe kontinye. Sa fer 50 an ki dosye Diego Garcia finn karyate par malonete sa Leta Britanik la. So bann prop Lakur finn rins li pu so konplo, so konspirasyon, so rasism, so kolonyalism, so bann riz. E li pe kontinye.

Pe kuyonn Leta Moris

Kote kuyonn Leta Moris, Britanik inn reysi trik enn “ranvwa pu negosyasyon” ar Leta Moris depi Lasanble Zeneral Nasyon Zini. Lerla, li kontinye azir kum-sidire pena okenn litiz lor Chagos; ondire Chagos pu li pu debon! Guvernman Moris pu bizin resezi. Guvernman Moris pu bizin azir.

Kote sey kuyonn Chagosyin, Britanik ena enn lot seri taktik. Me, la osi, remarke ki li pretann Chagos pu li. Le 23 Fevriye, Britanik tir seki, kan patron fer li, apel enn “option form”, setadir, li pe rod al deryer ledro leadership Grup Refizye Chagos, e fer apel a zot manb individyel pu kolabore dan enn espes larzan stil-CSR, enn pakej £40 milyon. Alor, li pretann li pa finn gayn enn ranvwa deba ek vot dan UN pu li negosye suverennte ar Leta Moris. Li pretann pena zizman UNCLOS. Okomiser Britanik dan Moris klerman inn ankoler ki GRC pa finn aksepté, avek rezon, sa “pakej” la. Pli gran danze sa “pakej” la, se li met Chagosyin su enn reyn direk kolonyal, atraver enn larzan ki li, Leta Britanik, kontrole. Guvernman Moris pa sipoze figure.

Anfet, seki finn arive, ariv Nov 2016, Guvernman Britanik anons so “desizyon” ki li pa pe al delavan avek proze “risetelmennt Chagosyin” ki li ti pe balanse divan lizye Chagosyin kuma enn labwet, ki ti kasyet enn lamson. Li ti pe servi konsep “risetelmennt” kuma enn brayb ki li pa ti mem ena lintansyon done, zame.

Asterla, Guvernman Britanik pe rod enn nuvo labwet, enn lot brayb, enn lot lamson kasyet ladan: sa seki so £40 milyon reprezante. Nu kone ena angi su ros, parski dan sa deklarasyon ofisyel guvernman UK dan Parlman Angle kot li anons so “desizyon”, li pa mem mansyonn “Chagos” par so nom! Li koz zis “BIOT” (British Indian Ocean Territory). Sa li enn kreasyon kolonyal ki pena okenn rekonesans internasyonal, e ki li sipoze inn met an sispansyon kan li pe negosye ar Leta Moris.

Kan Olivier Bancoult, lor nom GRC, finn kategorikman rezet lof Britanik, ep! ena “enn lider enn parti politik” ki vinn met presyon lor li, al get so manb pu met presyon lor li, pu aksepté sa pakej la. Guvernman UK ek USA pa etranze a sa, nu kapav sir. Mem si Olivier pa finn nom lider la, me li finn dir enn lider politik dan Parlman, ki finn fek kit guvernman, e ki li pa Roshi Badhain. Res zis Xavier Duval. Xavier Duval pankor dir ki pa li sa. Li byin danzere kan Xavier Duval pret li pu sa.

UK-US panike

Alor, ena panik kote Britanik.

Enn kote, Olivier Bancoult finn azir lor prinsip, finn refiz Guvernman Britanik so pakej.

Lot kote, mem Guvernman Moris finn azir lor prinsip pu enn fwa. Depi an Septam 2016, apre ki Britanik refiz inplemant zizman 2015 UNCLOS (Tribinal Drwa Lamer), guvernman Moris finn finalman azir pu al ver met enn ka Lakur Internasyonal ICJ. Li vo lapenn nu rapel ki LALIT finn truve depi byin lontan ki bizin fer sa. Depi 1985 anfet. E nu pa finn zis koze. Nu finn fer kanpayn. An 2010 sa demand pu al ICJ ti mem inklir dan Deklarasyon Konferans Gran Rivyer.

Tutswit kuma Premye Minis alepok Aneerood Jugnauth anonse formelman dan Parlman ki Moris pe al ver met enn ka ICJ lor kestyon suverennte Chagos, UK ek USA buze vit ek brit.

Zot avoy zot emiser spesyal pu zwenn Premye Minis pu menas li, sey fer li sanz lide. UK-USA tir enn kominike konzwin. Zame zot pa finn fer sa. E pu premye fwa USA anfet pran pozisyon piblik lor kestyon suverennte lor Chagos. Natirelman li dir li truve ki UK ena suverennte. Ansam, zot tulede fer menas piblik kont Moris. Anmemtan zot sey krak Chagosyin. Enn reprezantan lanbasad UK dan Moris finn mem apel dirizan GRC Olivier Bancoult pu sey intimid li akoz li ti pu form parti dan delegasyon ofisyel guvernman Moris pu al Nasyon Zini. Lor sime pu al New York, reprezantan UK finn, ancor enn fwa, met presyon imoral lor Olivier Bancoult pu ki li pa zwenn delegasyon Moris dan Nasyon Zini.

Sa kalite manev depi UK-USA, kuma nu dir, li pa nuvo. Pandan 50an, lor problem Chagos leta Britanik ek ladministrasyon Amerikin finn servi mansonz, konplo, finn azir avek inpinite. ■

Kisna Kistnasamy

SIRVOL 50-AN

MANEV LETA UK EK USA

Leta UK inn azir deryer ledo lepep Britanik, san pas dan Parlman, pu kokin Chagos, pu demanbre teritwar Moris, pu derasinn Chagosyin. Plitar zot finn servi mem metod pu konturn zizman lakur ki ti anfafer Chagosyin.

Leta UK ek USA finn azir kont Sart Nasyon Zini, kont plizir Rezolison vote par gran mazorite manb Nasyon Zini, kont Konvansyon lor Drwa Lamer, kont Trete Pelindaba pu enn Lafrik San Zarm Nikleer, kont konvansyon lor klesterbom ek minisyon anti-personel. UK ek USA zot bann leta bandi, bann leta orlalwa.

Nu pe kontiyn expoz e denons sa krim ki Leta UK ek USA finn komet kont Chagosyin, kont lepep Moris. E li pa enn krim ordiner, li enn krim kalkile, delibere pu kas teritwar enn pei, pu expilse par fors tu Chagosyin depi later kot zot finn ne ek viv pu instal enn baz militer lor sa later finn kokin la. Diego zordi enn parmi bann pli gran baz militer US dan lemond pu asir politik inperyalist Amerikin dan larezyon ek dan lemond e sa kont lintere tu lepep mondyal inklir lepep Amerikin; li enn lepok tu danze kan ena enn suval fu kuma Trump alatet enn pei osi for militerman ki USA.

Kan nu get seki finn pase an Sep 2016, onivo prosedir dan Lasanble Zeneral Nasyon Zini kumadir nu pe truv sa mem kalite trikmandaz, Britanik abitye fer. Li paret ki UK finn apros prezidan seans Lasanble Zeneral e finn reysi gayn so lakor pu zel deba ek vot lor mosyon Moris. Alor mem si Item 87 lor kestyon suverennte lor Chagos ankor tuzur lor azanda Lasanble Nasyon Zini, deba ek vot lor sa item la finn ranvwaye pu ziska lafin Zin 2017. Li interesan note ki tusala pe arive kan expirasyon bay lor Diego ti pe al fini dan 3 mwa setadir Desam 2016.

LETA MORIS BIZIN RESEZI, BIZIN AZIR

Moris ena deza zizman UNCLOS dan so faver. Zizman la dir ki UK pena mem ase suverennte lor Chagos pu fer enn Park Pwason laba. Li dir Britanik pa kapav fer naryin konsernan Chagos san Moris.

Me, UK pe kontiyne imilye Moris. Li swadizan renuvle bay deza ilegal, ilegalman. Kumsi Chagos pu li. E asterla, li negosye ar Chagosyin individyelman, san Moris, kumsi Chagos pu li.

Asterla, Moris inn reysi met ka divan Nasyon Zini. Li dan Lasanble Zeneral asterla mem. Li zis lor buton “hold”.

Moris deza finn gayn buku sutyin pu so linisyativ al ICJ depi Muvman Non-aliyne, ACP, Grup 77, Lenn, Lasinn, Linyon Afrikin, parlamanter pei Lafrik dan Commonwealth.

Alor,

1. Proseann rankont Britanik-Moris, apre premye rankont an Fevriye, li sipoze dan Moris le 6 Mars 2017. Leta Moris ena responsabilite pu fer klarifye 4 pwen publikman avan li dakor pu al dan sa rankont la: ki BIOT pa prezan (mem su degizman FCO), ki pena sa “*sovereignty umbrella*” la ki UK pe sey met ladan, ki negosyasyon fer onivo Minis, ki Leta Britanik respekto so parol a Nasyon Zini, aret sa kalite futan pandan 6 mwa dele pu negosyasyon ki Nasyon Zini finn akord li.

2. Premye Minis bizin anons enn State Visit ofisyel lor Chagos. LALIT pe dir ki zizman UNCLOS finn donn, e pe kontiyne donn, Moris lespas pu pran lofansiv lor kestyon Chagos. Premye Rezolison Grande Riviere (2010) ek Dezyem Rezolison Grande Riviere (2016) fer apel a Leta Moris pu organiz enn tel vizit lor Chagos kuma form parti dan teritwar Repiblik Moris. (Get pli lwin nuvo let inisye par LALIT lor vizit deta lor Chagos.)

3. Guvernman bizin fer enn gran kanpayn explikasyon, sirtu lor MBC TV lor pa zis 50 an riz Britanik, me riz aktyel. Setadir Guvernman bizin expoz sa kalite manev depi UK ek US kan anfet pu ki UK gayn ranvwa deba ek vot dan UN, Guvernman UK ti finn pran langazman pu negosye ar Moris. Nu finn truve kan Leta Moris azir lor prinsip, leta UK ek USA vinn lor defansiv.

4. Alor, nu fer apel osi ki Leta Moris napa kontiyn gard sa bann negosyasyon la sekre. Tanki Moris pe azir lor prinsip, sa vedir li ena tu lintere pu met tu progre negosyasyon okler pu lepep Moris, lepep Britanik, lepep Amerikin ek lepep mondyal. Sa pu diminye risk ki Leta UK ek US zwe furb ankor. Stratezi kler lor prinsip, li ranforsi tu u alye, li ralye ankor sutyin, li akil leta UK ek USA. Avek Trump kuma nuvo Prezidan USA e so kabine de drwat, nu bizin vizilan.

Konklizyon

Li inportan batir e elarzi sutyin – dan Moris ek deor – anfafer lalit pu dekoloniz e demilitariz Chagos. Sutyin deor bizin pa zis sutyin depi pei dan Nasyon Zini, me osi e sirtu sutyin depi lepep diferan pei lemond, an partilikilye lepep dan Langleter ek Lamerik.

LALIT, nu finn fer nu 2em Konferans Internasyonal lor Chagos-Diego 1-2 Oktob 2016 dan sa lespri pu batir sutyin lokal ek sutyin internasyonal lor nu 3 demand: dekolonizasyon komplet, re-inifikasyon Repiblik Moris, fermtir baz US lor Diego Garcia ek drwa retur ek ful reparasyon pu Chagosyin.

PETITION TO NEW PRIME MINISTER CHAGOS

Following the UNCLOS judgment, we, the undersigned, call on Government to organize a State Visit to Chagos as part of the Republic of Mauritius, and that this State Visit include the Prime Minister, other representatives of Government, Chagossian Refugee Group representatives, Opposition Party Leaders, as well as the local and international press. [Petisyon pe sirkile parmi parti Lopoziyon aktyelman]

ARET BAYANT LATER AGRIKOL!

Finalman, kanpayn LALIT -- kont dilapid later agrikol,
kont spekilasyon later, kont bayant later ar milyarder deor,
kont re-kolonizasyon -- pe rebran dan medya meynstriym.

Depi Mars lane dernyer, LALIT finn met “kestyon later” lor azanda. An partikilye, nu pe met ankestyon sa politik Guvernman pu premyerman donn permi, e

dezyem, sibvansyonn tablisman dan so stratezi pu konble det ki li pe ramase dan lindistri kann par kareman bayant “bizu pei”, setadir mama later nuriser.

Nu finn gayn buku difikilte pu fer dimunn tann byin seki nu pe dir dan sa kanpayn la. Me, alafin, lor radyo ek dan lagazet, nu finn kumans fer tann nu lavwa.

POLITIK BAYANT LATER: DANZE REKOLONIZASYON

Kifer LALIT dir ki sa politik bayant later, savedir politik instal vila (ki li sistem IRS, ERS, PDS, sipa Smart City), li reprezentann enn nuvo form kolonizasyon?

Nu dir sa parski Guvernman pe permet kapitalis Moris vann vila ek so later avek kapitalis milyarder deor. Enn fwa milyarder aste vila, zot ek zot fami gayn permi rezidans permanan. Zot mem gayn nasyonallite Morisyin, sitwayennte pu zot fami, kan zot investi tan kas dan enn konpayni anrezistre Moris.

Tu sa proze vila, zot bare 4 kote, deryer miray, separe depi leres pei. Dimunn ki instale laba kapav vinn dan landrwa kot nu. Me nu, dimunn ordiner Moris, nu pa kapav al andan dan zot landrwa. Ena gran lantre divan pu proprieter ek so viziter. Ena ti lantre separe, enn kote, pu servant, plombye, zardinye, elektrisyin. Si nu pe al laba pu travay, ena sekirigard ki fer lafuy ar nu kan nu rantre e osi kan nu sorti, kumadir li enn chekpoynnt. Pena patruy lapolis dan IRS. Pena sistem lavwari kuma tu dimunn. Sistem dilo ariv kot zot dan enn fason invizib. Pena kontrol. Li rule kumadir koloni Izraelyin lor teritwar Palestinn.

Ena proze vila (otur terin golf sipa sase) ki mem ena enn espes “kordon saniter” otur zot. Ki li ete? Li enn ranze lakaz ek later pli bomarse ki tablisman vann ar Morisyin, tutotur miray IRS. Proprieter sa bann lakaz la, antan ki famiy, gayn drwa aplay pu rant dan Klub sa IRS la. Savedir, si zame ena enn revolt uswa ogmantasyon drastik dan brakaz ek vol dan Moris, se Morisyin ris ki res dan sa kordon saniter la ki pu plis afekte avan.

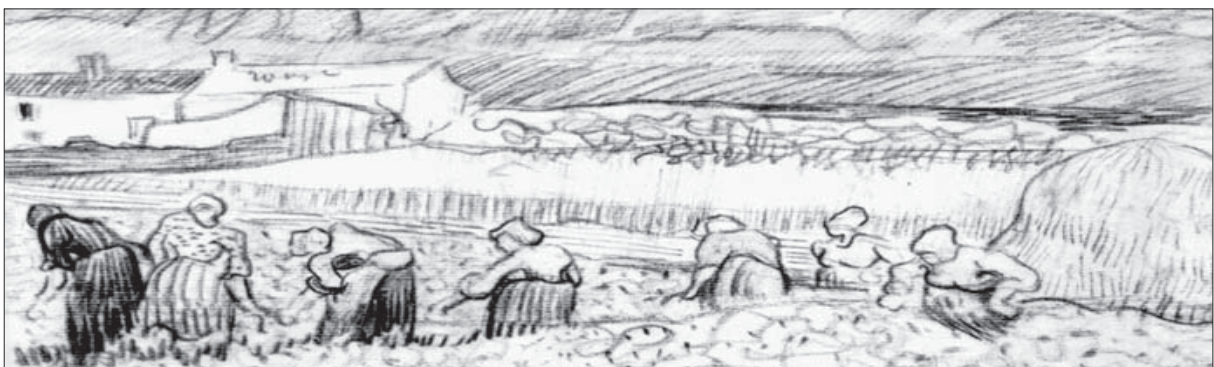
NUVO LASOSYASYON KAPITALIS IMOBILYE

Tablisman ek kapitalis imobilye finn met dibut enn nuvo lasosyasyon apel *Real Estate Mauritius Association (REAM)*. REAM ti kumans zwenn apartir 2011 me finn lanse ofisyelman an 2014. So bi se “pu donn pwin-devi kler lor size ‘lindistri later’.” (“To issue clear standpoints on matters relevant to the property industry where the interests of its members and the economy as a whole at stake”). Osi, “REAM pu azir kuma lavwa so manb dan negosyasyon avek lezot organism ek avek lotorite”.

Dan bord REAM, ena reprezentan Terra (tablisman Harel dan Lenor), Medine, ENL (Mon Desert Alma-Bel Ombre-Savannah), Alteo (FUEL ek Beau Champs), Trimetys (Jhuboo ki finn gayn permi Smart City dan Tamarin), Fon Sing (burzwazi deta pro-Jugnauth ki dan biznes later depi lontan) ek Price Waterhouse Coopers (PWC).

REAM finn fer forsing vizavi Guvernman pu gayn otan konsesyon pu sektor imobilye e ki finn fer guvernman adopte sa politik bayant later. REAM finn rant manb Sanb Komers ek Lindistri (MCCI).

Dan labsans enn muvman travayer, planter, peser, ti-prodikter pu konteste plan burzwazi pu lekonomi, guvernman gob nerport ki plan ki seksyon kapitalis pli for met divan li. Ala kifer LALIT pe amenn mobilizasyon deryer enn program pu chalennj sa.

GUVERNMAN FODE PA DETRIR LATER AGRIKOL

Pri disik pu riske bese buku lor marse mondyal. Sa li akoz, apartir 2017, betravye dan Lerop pu kapav prodir osi buku disik ki zot ule, e sa pu bes pri. Lindistri sikriyer Moris riske nepli viyab, vinn kanar bwate. Deza Guvernman pe bizin sibvansyonn li pu li pa kule. Anfet, Linyon Eropein predir ki pri disik kapav bese osi buku ki 45%. Savedir sa aktivite ekonomik kot tablisman plant kann, kraz kann dan mulin, fer disik, export li Lerop, byin vit kapav nepli rantab. Purtan zot pe persiste plant kann, e pe fer Guvernman met tu kalite mezir pu fors planter kontiyn plant kann. Anmemtan, zot fini prepare pu sovgard zot prop lintere odetriman lintere tu lezot dimunn: planter, travayer, dimunn ordiner.

Ki proprieter tablisman pe fer pu li sirviv?

1) Zot pe persiste plant kann mem si lindistri sikriyer nepli viyab. Pu ki plantasyon kann res profitab, zot pe fer elektrisite avek bagas ek sarbon, vann li avek CEB. Ena tablisman prodwir etanol ar melas. Ena tablisman ena rafinnri disik. Omnicane (ex-tablisman Britannia-Highlands-Mon Tresor-Mon Desert) finn mem kumans inport disik depi Brezil pu li rafine dan Moris.

2) Tablisman finn delokalize, instale dan plizyer pei Lafrik kuma Kenya, Tanzani, Kot Divwar, Rwanda kot zot finn aste later ek mulin ki finn privatize laba, plant kann, rul mulin, fer elektrisite ar bagas. Lerla zot vann so disik laba mem, lor marse lokal kot zot prodwir disik.

3) Tablisman finn restriktir li dan 4-5 diferan gran konpayni dan lekel lindistri sikriyer ek

Desin Fernand Leger, Siklis

kanyer zis enn parmi plizyer aktivite. Savedir sak tablisman finn reorganiz tu so biznes dan lotel, inportasyon ek komers (kuma Rogers-ENL), u lizinn textil (kuma CIEL) dan enn sel grup. Ena tablisman ki finn osi rant dan lezot sektor dan Moris ek lezot pei Lafrik. Atraver sa restriktirasyon la, plizyer tablisman finn uver zot prop labank kuma *Afrasia* u *Bank One*.

Pu tablisman fer sa 3 spes "devlopman" la, burzwazi Moris finn andet li net. Li ena Rs 200 milyar det.

Beton partu?

Pu li konble so det e pu finans so ekspansyon, tablisman pe fer enn 4yem zafer ki byin grav.

Li pe pran later kann, plant beton lor la, mont vila lor la, e vann li a kapitalis milyarder depi deor. Omnicane (Britannia-Highlands), ENL (Mon Desert Alma), Terra (Grup Harel) ek Medine sakenn ena so prop proze Smart City. Sakenn deza ti ena IRS depi avan.

Sa bayant e detrir later agrikol. Li pe detrir bon later agrikol ki ti kapav servi pu devlop nuvo sektor alimanter produktif. Pu kree anlwa par milye, bizin nuvo sektor prodiksyon pu exportasyon, pa spekilasyon lor later.

Guvernman Lepep (tulede su Aneerood Jugnauth ek Pravind

Jugnauth) pe fer tu pu sutenir sa foli tablisman la. Parey kuma guvernman Navin Ramgoolam-Duval ti fer avan. Zot finn donn enn seri fasilite ek konsesyon tax pu tablisman konverti so later pu zot kapav mont vila ek batiman.

Anmemtan, Guvernman pe aplik Rapor *Landell Mills* komandite par guvernman Ramgoolam pu asire ki tablisman ena ase kann pu rul zot IPP (ki prodwir elektrisite pu vann ar CEB), prodwir etanol e furni zot rafinnri. Sibsid pu planter kann e pu tablisman pe kontinye kom dabitid e ankor ena enn seri institisyon finanse par larzan piblik pu sutenir lindistri sikriyer, mem kan lindistri sikriyer pena lavenir.

Nu bizin fors guvernman fors tablisman aret sa politik destriktir la:

* Stop tu proze IRS-RES-PDS-Smart City;

* Fors tablisman servi so later pu plant manze e anmemtan met dibut lizinn transformasyon pu servi prodwi agrikol pu fer bwat konserv, dilwil kwi manze, prodwi alimanter friz-dray, prodwi valer-azute kuma zasar ek vinday dan po – tusala pu exportasyon. Sa kalite sektor prodiksyon pu exportasyon ki ena kapasite kree anlwa par milye e amenn deviz dan pei. ■

REZON BANKAL ENN GUVERNMAN KI SUTENIR TABLISMAN

Dan lindistri disik-kann, anplwa laburer ek artizan finn detrir par milye. Sa sekter la nepli kree anplwa ditu. Purtan *Guvernman Lepep* kuma Guvernman Ramgoolam-Duval avan, pe kontiyn sutenir lindistri disik-kann. Guvernman Ramgoolam-Duval ti komandit enn rapor, rapor *Landell Mills* pu etidye ki bizin fer kote lindistri disik-kann. Guvernman Lepep finn adopte e aplik sa rapor la. Rapor *Landell Mills* dir ki bizin kontiyn sutenir sekter kann pu 3 rezon. Gete kimanyer zot rezon ridikil net:

1. Sanse pu lanvironnman: pu ki pena erozyon. E pu ki ena espas ver.
2. Sanse li bon pu turism: sanse kann amenn enn “latmosfer rilax” (“*soothing effect*”) e gard lagon an bonn eta pu turist.
3. Zot dir kann enn surs “lenerzi renuvlab” (kan prodwir elektrisite avek bagas, etanol ki pu melanz avek lesans e ki pu vinn obligatwar par lalwa).

Ridikil

Sa premye 2 rezon la absoliman ridikil parski zot asime ki pa kapav plant nanye apar kann Moris. 3yem la absird parski plant kann, bril li, li pa vremem “lenerzi renuvlab”, e li absird pu angluti tigit later fertil ki ena pu plant kann, kan pena mem sekirite alimanter. Rapor *Landell Mills* kasyet lefet ki prodiksyon elektrisite avek bagas li fer zis 6 mwa par an lepok lakup ek leres letan, tablisman servi sarbon (ki enn fosil fyuel) ki pa ditu enn surs lenerzi renuvlab. Detutfason, Moris ena 2,500 milyon kilomet kare lamer ki kapav servi pu prodwir veritab lenerzi renuvlab (baze lor kuran dan lamer, vag ek diferans tanperatir dan losean, par exanp). Anplis, kapav devlop lenerzi soler ek eolyenn.

Pu gard otan later fertil su kultivasyon kann, kan li pa kapav

zener anplwa, ni prodiksyon pu exportasyon, li kompletman ridikil.

Remarke ki Rapor *Landell Mills* pa koz enn mo lor kreasyon anplwa, lor nesosite prodiksyon pu exportasyon pu ki gayn deviz pu inportasyon.

Li mem evit koz lor disik kuma enn rezon pu kontiye plant kann. Li fini kone ki prodiksyon disik nepli viyab.

Rapor la admet ki disik kontribiye zis 2% dan GDP ek anplwa e li predir ki sa pu vinn 1% apartir 2018. Li admet ki nomb planter fini diminye par 40%. Alor kifer li pa remet ankestyon stratezi ekonomik baze lor kann? Kifer li zis gete ki pli bon pu tablisman, planter kann ek turism? Anfet li parski *terms of reference* Guvernman Ramgoolam finn kareman, avegleman, donn Landell Mills se pu gete ki bizin fer pu kontiye sirvi lindistri kann kut-ke-kut.

Ala ki kalite rapor *Guvernman Lepep* finn adopte. Minis Agro-Indistri Seeruttun finn mem deklare dan Parlman le 16 Avril 2016 ki larzan akonpaynman depi Lerop, setadir 278 milyon Euro *fini servi* pu restriktir e santraliz lindistri sikriyer. Lopozisyon, ki dir? Tu seki lopozisyon dan Parlman finn dir se bizin akseler mezir pu sutenir lindistri disik-kann. Alor li osi, li anvi ki lekonomi res amare avek kann.

LALIT pe amenn kanpayn pu guvernman rezet sa rapor bankal *Landell Mills* la.

Anu mobilize pu fors

Guvernman fors tablisman plant manze antreliyn e anmemtan ranplas kann avek plantasyon alimanter. Bizin fors tablisman met dibut lizinn transformasyon pu ki export prodwi alimanter lor gran lesel. Sa pu kree anplwa par milye, sa pu amenn deviz dan pei anplis ki gard lespas ver ek anpes erozyon. Sa ki pu amenn “latmosfer rilax” pu tu dimunn, pa zis pu turis. ■

GUVERNMAN ADMET SO LANTER MONT LAKAZ

Dan kumansman Fevriye, Pre-mye Minis, Pravind Jugnauth finn anonse lor MBC ki pandan 2 an opuvwar savedir ant 2015 a 2017, zot finn fini ranz 1,093 lakaz e ant 2017 a 2018 pu ranz ankor 1,983 lakaz. Li finn osi anons plan pu ranz 7,136 lakaz ant 2018 a 2019. Kan azut tu ansam sa pu fer 10,212 lakaz ki Guvernman pe promet pu ranze pandan so manda. Dan zot program elektoral, lalyans Lepep ti promet konstrikasyon 10,000 lakaz pandan 5 an, me nu konstate ki finn ariv preske lamwatye zot manda e zot mem pe admet zot finn ranz selman anviron mil lakaz kan zot ti oredi ranz omwin 5,000. Zot pe expoz defisi zot program lozman sirtu kan minis lozman Soodhun dan repons a enn kekyon dan parlman an 2015 finn anonse ki ena plis ki 39,000 dimunn ki pe bizin lakaz.

Onivo LALIT nu truve ki anfet Guvernman so priorite se donn tu fasilite ek resurs a kapitalis pu mont vila delix pu milyarder, tandi ki pu lozman pu travayer ek dimunn mizer, ziska ler, ena zis lanons san enn plan serye kuma pu ratrap sa defisit imans dan konstrikasyon lozman ki finn akimile pandan plizyer banane!

Rada Kistnasamy

13 DIFIKILTE KI NU KANPAYN LOR LATER ENA PU FER FAS

1. Li difisil pu fer deba lor kontrol demokratik lor later agrikol pei vinn meynstriym. Setadir, li pa rant dan Parlman, ni dan akademya, ni dan medya.

2. Li difisil pu fer deba rant dan muvman sindikal – mem onivo ladireksyon.

3. Akoz lavant vila ek apartman, IRS, Smart Cities, mem lasam lotel, li enn mwayin degize pu palye problem balans peyman, burzwazi, Guvernman ek mem medya konplis ar sa stratezi vann terin. FDI plis ki 85%, li pa naryin apar lavant terin.

4. Lapres komersyal gayn telman buku reklam depi sektor Real Estate, ki zot nepli tro lib pu kritik sektor la. La Sentinel li ena enn departman ki vann later ek vila, limem, apel L'Express Property.

5. Ena enn nuvo sektor, azans imobilye, kuma Pam Golding, Park Lane, MWProperty Group, GBEL, SEEFF Property, ReMAX, etc ki pe vinn enn lavwa politik for. Dayer zot finn organize dan enn lasosyasyon REAM.

6. Tu bann Labank inplike dan pret larzan pu IRS; zot ena konpayni an det buku, kuma Konstriksyon ek Tablisman, ki pe ranpli zot det a labank atraver lavant terin. Zot osi ena enn gran kontrol politik ek medyatik dan Moris, zordizur.

7. Lavant terin inn vinn enn sektor ki maske gran kriz dan prodiksyon dan lekonomi Moris. FDI ki sipoze investisman prodiktif, inn vinn 85% lavant later, setadir pe bayant kapital pei la.

8. Kapital finansye (inklir real estate) li “mari” dan lemond zordi, alor nu kanpayn li kontkuran.

9. A ki moman, kapav li deza vre, sa bann milyarder par santenn ki finn elir domisil isi, pu gayn enn lavwa politik for?

10. Sa kanpayn la, li ena osi enn eleman ki kapav “nasyonalist” ladan, ar lekel nu pa dakor, alor, nu ena pu fer byin atansyon ar li.

11. Buku dimunn Moris telman per patron tablisman, ziska ler, e buku dimunn telman krwar ki kann li obligatwar Moris – ondire enn zafer ordone par bann bondye – ki dimunn pa mem tann seki nu pe dir. Kan nu dir bizin pa bayant later tablisman, later agrikol, dimunn tann nu dir, “pa bayant laplaz”, ubyin “pa bayant later Leta”.

12. Telman buku dimunn finn rant dan enn fason “single-issue” ki zot latet pa reysi fer letur enn size osi gran ki “kestyon later” (*The Land Question*).

13. Nu pe viv dan enn lepok “Junk Economics”, kot totalite bann ekonomist (akademik ek dan lantrepriz) pe reyne ar enn espes eskrokri intelektuel; dayer buku ekonomis osi syez lor bord gro gro firm eskro, e osi lor bord regilater. Sa li grav parski lamas dimunn inn preske aksepte, kuma inntelijentsia inn deza aksepte, ki “ekonomiks” pa zot zafer, e li pa form parti lasenn “politik” – kan anfet li zafer pli inportan dan lalit politik bann klas oprime, ki LALIT reprezante.

Tusala explik kifer nu kanpayn, mem li santral, mem li esansyel, li pa fasil! ■

RS & LC

KANPAYN LOR LAMYANT DAN ROSE BELLE

An 2001-2002, LALIT ti amenn enn kanpayn pu Guvernman ranplas lakaz lamyant avek lakaz an-dir ek debaras pano lamyant. Dan kad nu kanpayn, nu ti osi amenn enn kanpayn pu inform abitan EDC lor ki danze lamyant konstitiye e ki mezir ki abitan kapav pran pu ki diminye risk ki abitan respir lapusyer lamyant.

Apré 15 an, nu finn kumans gayne: ena enn Komite Nasyonal guvernman finn met dibut pu retir lamyant, inklir dan site EDC. Dan plizyer landrwa dan Moris, finn kumans detrir lakaz lamyant, e ranplas zot par lozman alternatif.

Purtan ankor ena landrwa, kuma Rose Belle, kot se swa ONG ek konpayni atraver CSR, swa ONG ek NEF (*National Empowerment Foundation*) ki pe fer travay ki Guvernman sipoze fer. Selman zot pena treyning ni lemwayin dispoz, uswa organiz pu dispoz, pano lamyant kuma bizin. Alor, pano lamyant suvan zis res trene lor sime. Pa finn met enn sistem debaras sa bann pano la: travayer lavwari Konsey Distrik pe kas-kas pano ki zot truve, zet dan kamyon salte, avoy Mare Chicose, kumadir salte ordiner. Ena dimunn ki pa konn danze lamyant pe pran pano lamyant, pe fer baraz dan sime kot zanfán zwe tulezur.

Anplis, dan laplipar ka, ONG, CSR, NEF pa anmezir konstrir lozman *permanan* alternatif pu dimunn.

Ena lakaz ki finn konstrir pu ranplas lakaz lamyant ki fini kumans kule apre enn-de-zan. Lezot lakaz ki kontrakter finn ranze pa finn respekte plan ki vedit ena felir apre enn-de-zan. Sa montre kimanyer ONG-CSR ek NEF pa dan enn pozisyon pu pran sa sarz konstriksyon lozman sosyal.

Abitan Rose-Belle ansam avek brans LALIT laba pe fer kanpayn pu guvernman pran sarz pu debaras pano lamyant dan Rose Belle osi byin ki dan tu sa 59 site EDC partu dan pei dan enn fason ki pa poz problem pu lasante. Li responsabilite Guvernman pu ranplas lakaz lamyant par lozman alternatif permanan dan enn pri dimunn kapav peye.RL & RF

KONPAYNI PRIVE DEVLOP STATE LAND? LALIT-ABITAN BAIE DU CAP OPOZ PERMI "LAND AND BUILDING"

Aprè konferans depres konzwin LALIT ek Abitan Baie du Cap ki ti fer borlamer Baie du Cap le 1 Desam 2016 e aprè reportaz detaye dan *L'Express*, *Le Mauricien* ek *Week-End*, finn ena enn devlopman etonan. Promoter proze Monroz la, lafamiy Bouigue depi Lafrans e ki fami par lalyans ar Didier Robert, proprieter tablisman, finn kareman anlev tu zot prop pano piblisite kot zot fer reklam zot proze vila IRS Baie du Cap. Zot finn osi anlev zot bann pano farfeli ki anfet proklam batiman Gvernman *propriete prive*. Nu pa kone kifer zot finn anlev tu zot pano. Zot pankor kumans okenn travo malgre ki zot finn gayn permi EIA (Environmental Impact Assessment) an 2009, e li sipoze, dapre lalwa, expire aprè 3 an, setadir an 2012. Tu seki zot finn fer, se kree enn sikatris dan montayn, kot zot finn kokin later Gvernman e kree enn bin labu, plis zot finn bar lasurs.

Ariv le 6 Fevriye, promoter la finn met enn nuvo plak pu donn 2 semenn pu obzeksyon kont enn "*Land and Building Permit*" depi District Council of Savanne. Ondire zot pe rekumans a zero? Zot pe rod permi pu "Renovation and New Buildings for Civil Status Office and Commercial (sic)".

Komite LALIT-Abitan Baie du Cap finn sezi lokazyon sumet enn obzeksyon formel. Nu finn dir dan enn let ki finn kite min-prop 20 Fevriye kot biro District Council Suyak, e finn poste Lexpres ek Anrezistre mem zur. Komite la pa dakor ar konstriksyon "komersyal" lor later Leta, e li trakase pu truv enn antreprenèr prive familyal renov e ranplas bann biro Gvernman.

Anmetan, sa Komite la pe sirkil enn petisyon pu enn Dispanser Gvernman lor sa later la.

Antretan, li inportan pu lekter konpran ki lafamiy Bouigue ena kontrol lor enn espes "forces vives" ki li servi kuma sutyin pu

so proze. Lafamiy finn mem sirkil enn depliyon an kuler, anparti dan langaz Kreol Morisyin avek tit enpe alarman "Ène nuvo Vilaz dan Baie du Cap". Li pa dir enn extansyon vilaz. Etan done ena enn vilaz Baie du Cap deza, ki zot pe suzantand pu ariv sa ansyin vilaz Baie du Cap la? Li pu detir?

Bi fer profi!

Bi sa proze la, dapre panfle, se pa pu tap enn lamone par bayant later ek vila. Non. Zot bi se pa pu fer enn profi. Non. Zot bi enn lot. Etan zot finn tom amure ar Baie du Cap, "Ils ont eu un véritable coup de cœur pour le village". Ala seki li dir: "la finalité est de mettre en valeur le patrimoine mauricien local ..." (Zot ki finn servi let gra, pa nu!)

Bi sa panfle la se pu montre kimanyer fode ena sa proze lamem pu ki dimunn Baie du Cap gayn bann zafer osi elemanter, osi debaz, ki enn ATM, enn terin petank, enn latab pu zwe kart. Lafamiy Bouigue pu fer dimunn Baie du Cap gayn enn ATM, enn terin petank, enn latab zwe kart. Komye negligèz enn Gvernman kapav negligèz enn vilaz pu ki li pena ni enn ATM (Gvernman bizin obliz tu labank komersyal dan pei partaz ti-vilaz ant zot pu furni enn ATM partu dan sak kartye), ni enn terin petank, ni enn Vilej Horl, ni enn Sant Sosyal, ni enn dispanser, ni enn filing, ni enn lekol maternel?

Kuma anlwa, sa proze IRS pe ofer travay dan enn fason vag e kuyoner: inkliir "nettoyage, jardinage, agriculture, massage, informatique, sport, tourisme, reception" Paret enn seri travay intandans pu dimunn ris. Anfet, ankor enn fwa nu truve ki seki pe arive zordi dan Baie du Cap li devwal danze sa stil swadizan devlopman apel "real estate". Veritab problem dan Baie du Cap kuma dan tu landrwa kot ena IRS, PDS, Gated Communities, swadizan Smart Cities, ERS, vila

etc, se kisannla pe kontrol later Moris? Kimanyer 2 tablisman kuma St. Felix ek Bel Ombre kapav detir tu plas travay laburer ek artizan, e lera krwar kapav servi later pei la zis pu tap enn lamone, enn lamone enn fwa pu tu?

E kifer Gvernman dakor? Kifer li pa exzize ki zot met dibut prodiksyon, pran dimunn pu tu kalite travay. ■

Lindsey Colleen
Rezyonal LALIT Lwes

NU PROBLEM LAKAZ

Nu pa proprieter enn lakaz ni enn terin, e li inposib pu nu kapav aste enn lakaz avek enn travay bat-bate, parey kuma enn ta dimunn ki dan mem sityasyon ki nu.

Inn gayn dezan, nu'n anrezistre nu NEF, dan lespwar vinn propyeter enn lakaz enn zur. Ziska ler, program NEF lor lozman pankor kler pu nu. Sa ki ti dir nu, nu bizin proprieter enn terin uswa gayn permisyon pu mont enn lakaz lor enn terin sinkant met kare, lor terin enn lot dimunn.

Tu dernyeran letan nu al NEF pu gayn ranseyman lor ki zot program lozman, ni zot bann ofisyè, ni ofisyè CAB pa mem kone. Zot dir al NHDC. Nu al anrezistre nu laba, letan dimann ofisyè NHDC, komye letan pu pran pu nu gayn enn lakaz, li dir li pa tro kone akoz ena dimunn depi 1995 inn fer demann ki pankor gayne ziska zordi.

Premye Minis inn dir pu konstirir apepre 10,000 lakaz ziska 2019 e sa ki nu pe truve, gvernman pena enn vre program lozman pu dimunn dan Repiblik Moris. Pena enn bon resansman pu kone vremem komye dimunn pa proprieter enn lakaz, parski Leta konsider zeritye kuma proprieter.

Lot kote nu truv gvernman pe donn tu kalite fasilite tablisman pu mont lakaz pu bann milti-milyarder. Pena tax lor konversyon later agrikol, ni lor materyo konstriksyon, avek ankor enn ta lezot lavantaz.

Dan plas bayant nu later ek gard kann, gvernman ti bizin plant manze, fer lizinn pu prezerv li e al ver exportasyon pu gayn deviz, e kumsa ti pu ena lanplwa dirab kot dimunn kuma nu ti pu kapav gayn enn lakaz par so prop zefor.

LAKAZ ENN DRWA PU TU DIMUNN!

SR, manb Rezyonal RH-Les

9-YEAR SCHOOLING PA REPONN TU PROBLEM

Dan kad introdiksyon *Nine year schooling*, Minis Ledikasyon, Leela Devi Dookun finn prezant so National Curriculum Framework pu grad 7 (Form 1) ziska 9 (Form 3). Apartir 2018 zelev ki rant dan grad 7 pu ena enn nuvo program skoler kot li bizin fer 12 size obligatwar, ladan li bizin swazir 9 *core subjects* (kot parmi ena Angle, Franse, Matematik, Syans) ek 4 lezot *core subjects* ki opsyonel (parmi ena langaz Kreol, lang Azyatik) ek osi 3 *non-core subjects* (Physical education, Life Skills, Performing Arts).

Epannwisman zanfan?

Si li vre ki plan *9 year schooling* viz pu diminye konpetisyon feros ki ti karakteriz sistem CPE ki ti pe kree buku stres lor zanfan primer ek presyon lor paran, li pa vmem amenn epannwisman zanfan lekol, kuma Minis Ledikasyon pe pretann. Li bon ki langaz Kreol, setadir langaz maternel preske totalite zanfan Moris, pe kontinye anseyne apre grad 6 (ansyin Standard 6), me li ankor tuzur enn size opsyonel e nonpa enn medyom pu montre size kuma matematik, syans kuma LALIT, LPT, Terre de Paix, BEC, plizir lasosyasyon ek individi pe dimande depi lontan.

Anplis, dan so mesaz alokasyon Zurne Internasyonal Langaz maternel, direktis UNESCO, Irina Bokova finn re-affirm linportans ki servi langaz maternel pu montre dan ledikasyon. Ala seki li dir: *“Education and information in the mother language is absolutely essential to improving learning and developing confidence and self-esteem, which are among the most powerful engines of development.”* Li, kuma nu dan LALIT, osi met lanfaz lor neseseite promuvwar milti-lingwism dan ledikasyon.

Zanfan Moris ki rant dan sistem lekol zot konn zot langaz Kreol byin, zot konfyans e zot

alez ladan. Selman si lekol servi samem langaz la pu montre ki kapav asire ki zot devlopman kogntif, intelektuel, emosyonel pa frene e afekte dan fason negatif. Li enn kondisyon indispansab pu zot epannwisman. Itilizasyon lang maternel li anmemtan enn kondisyon inkonturnab pu devlopman miltilingws ot nivo. Plan reform Minis Dookun kot pe exklir langaz maternel kuma medyom pa pu amenn epannwisman zanfan lekol ni miltilingwism ot nivo.

Langaz maternel dan kwin?

Li kler ki depi ki lang Kreol finn rant dan lekol an 2012 Leta finn fer tu pu mintenir langaz Kreol dan enn tipti plas, finn kontrol e mem frenn so itilizasyon dan lezot linstitisyon ofisyel. Ni guvernman PT-PMSD avan, ni MSM-ML zordi, pena okenn volonte politik pu asir ful devlopman langaz Kreol partu.

Bann evennman resan otur kritikman ek formasyon profeser pu anseyne langaz Kreol onivo kolez lane prosenn enn siyn sa mank volonte politik depi guvernman la. Zordi li kler ki Minister Ledikasyon pa finn reflesi, prepar e prevwar kuma pu kontiyn introdiksyon Kreol Morisyin onivo segonder. Kimanyer an katimini Minister Ledikasyon finn swazir pu fer lapel enn grup 90 profeser langaz Angle-Franse pu swiv enn ‘crash course’ dan MIE pu anseyne Kreol dan grad 7? Kifer Minister Ledikasyon pa finn ena konsertasyon neseseite avek Liniversite Moris pu asir etidyan ki pe terminn zot B.A. dan Franse-Kreol an Zin 2017 ki zot pu rekrute pu anseyne zanfan grad 7 kuma li sipoze ete? Eski sa mem batch profeser la ki pu anseyne Kreol prosenn 3 an ziska grad 9? San konte ki ena 50 etidyan ki pe fer zot premye ek dezyem lane B.A. Franse-Kreol.

Dapre regleman selman kikenn ki gradye ki kapav anseyne enn size onivo segonder. Apre protestasyon etidyan liniversite, Minis Dookun finn deklare dan Le Mauricien 11 Fevriye, ki “pu ena lezot rekritman apre”.

Kwinsidans

Li osi enn drol kwinsidans ki dan samem moman la Minister Ledikasyon finn anonse ki pe siprim kur B.A. Franse ek Kreol apartir sa lane la san mem konsilte Departman Humanities. Enn tel desizyon li plito andefazaz avek lanons guvernman dan so N.C.F. ki langaz Kreol pe kontinye anseyne ziska grad 9.

Par kont, dan samem kerikulum la Minister Ledikasyon truv tutafe normal pu introdire enn nuvo size apel “Business Entrepreneurship Education” setadir pu montre zanfan lekol kimanyer vinn enn tit antreprenere e mont zot prop lantrepriz plitar. Sa kalite size la li plito koresponn ar azanda politik bann kapitalist pu ankuraz dimunn vinn patron setadir pu explwat zot prosen. Samem enn bann pilye stratezi ekonomik guvernman MSM-ML pu fer Moris vinn enn nasyon antreprenere.

Enn tel vizyon ledikasyon ki ena dan sa N.C.F. la, li pa pu ede pu rezud problem somaz ki pe afekte plizir milye dimunn, sirtu zenn, ni, pli inportan, li pa pu amenn epannwisman zanfan Moris, kuma Minis pe pretann. ■

Alain Ah-Vee

Jabaljas ek Bulbak

Jabaljas: To finn tande, Bulbak: piti Duval pe dir ki so papa bizin vinn Premye Minis.

Bulbak: Kot to finn tann sa palab la? To pa pe fer konfizyon ek kanpayn lafis MMM ek PT ki dir Repiblik Papa-Piti nu pale.

Jabaljas: Pa palab de nanye: dan enn intervi dan Le Mauricien Samdi 18 Fevriye, Adrien Duval limem finn dir sa.

Bulbak: Mo sipoze si papa Jugnauth finn fer so piti vinn Premye Minis, mo pa truve kifer piti Duval pa kapav fer so papa vinn Premye Minis.

Jabaljas: Abe seki mo pa konpran dan tu sa la: se pa PMSD limem ki finn met ka lakur kont papa-piti Jugnauth, kan li pe propoz piti-papa Duval.

Bulbak: To gayn rezon pa konpran: me mo fer twa kone ki se pa selman PMSD ki finn met ka lakur: ena Dev Hurnam, ena Rezistans. Anfet enn zoli koleksyon pleyan.

Jabaljas: To sir Rezistans finn met ka lakur lor sa size la? Mo ti tann dir ki zot finn al bat kastrol dan Zardin Lakonpani pu proteste.

Bulbak: Zot finn met ka lakur e zot finn al bat kastrol, e sa finn duble kuvertir ki zot finn gayne dan lapres.

Jabaljas: Anfet Bulbak: ki to panse twa lor sa zafer papa-piti?

Bulbak: To kone, Jabaljas, wadire mank veritab problem dan sa peyi la ek dan lemond, pu dimunn met otan zefor lor enn size kumsa: kol lafis, bat kastrol, met ka lakur.

Jabaljas: Laverite seki to pe dir: ena lezot zafer buku plis importan, kuma biskwi Hanoomanjee.

Bulbak: Ayo, Jabaljas: mo kone ki sa usi pe monopoliz latansyon lagazet, me sa zafer mama-tifi, li ankor plis banal ki papa-piti.

Jabaljas: Abe si li telman banal, to kapav explik mwa kifer li dan lagazet tulezur: ena lagazet finn mem met foto sa bann biskwi la lor zot premye paz.

Bulbak: To gayn rezon poz sa kestyon la: depi enn bon but letan, lagazet e radio konsantre tu latansyon dimunn lor size banal ubyen ki sipoze fer skandal.

Jabaljas: To ule dir zot pa koz buku lor somaz e lanplwa preker, lor kriz lozman, lor labsans enn stratezi devlopman, ek bann lezot zafer kumsa.

Bulbak: Aster to pe konpran, Jabaljas.

Jabaljas: Dakor. Me to pa krwar ki sa zafer papa-piti la li reprezant enn menas pu nu demokrasi e li kont nu konstitisyon.

Bulbak: Get sa, Jabaljas, si to ankor pe pran traka lor sa size la, abe pran to kastrol e desann dan Zardin Lakonpani dime.

SIBSID LOR KANN VRAK

Ena de gran batiman kuler ver dan Lasalinn, Kasi: samem vrak. Kan li ti kumanse dan 1980 li ti resevwar, stok e anbark disik ruz dan bato kargo, ki transport disik ver Lerop ek USA. Sa sistem la ti kumsa dan so debi.

Me zordi sistem la finn sanze. Li'nn vinn inpe lekotrer. Zordi bato kargo amenn disik depi Brezil pu debark li dan vrak, lerla li stok disik dan vrak e apre re-anbark li dan kamyon pu amenn li ver mulin disik, kuma FUEL, Savannah, Belle Vue. Laba zot rafinn sa disik ruz ki sorti Brezil ek melanz li ar disik lokal pu fer li vinn disik rafine ki zot met dan konntener pu export ver Lerop ek USA.

Ala sistem vrak ki finn vini. Zot finn diminye travayer, sorti 103 pu vinn 36. Ki pli drol ladan. Pandan lakup kann ant Ziyet ek Desam, kamyon pran disik depi lizinn pu amenn dan vrak, stok li kot-a-kot ar disik Brezil, apre zot rebran li depi vrak re-amenn li ver lizinn pu rafine! Sa, li akoz tablisman mank plas pu stoke..

Pandan plis ki 35 an, se Guv-ernman ki fer tu sa kalite kustik pu met sibsidi lor enn sekter kapitalist: tuzur sekter disik. Eski Guv-ernman pa kapav met sibsidi lor prodiksyon alimanter plito?■

LBM

NUVO KONFIGIRASYON POLITIK

Peizaz politik Moris pe telman sanze avek demisyon ek adezyon dan diferan Lalyans ek Parti ki li finn vinn deplizanpli difisil pu swiv evolisyon rapor de fors dan Parلمان. Finn ena depar PMSD depi Gvernman, demisyon Aneerood Jugnauth kuma Pre-mye Minis, nominasyon Pravin Jugnauth kuma nuvo PM e konstitisyon enn nuvo Kabine Minis. Tusala finn akonpayne par defeksyon konstan parmi depite, konseye ek nomine politik.

Instabilite politik

Anfet depi 2014 nu finn truv pa zis MMM fann an de, me osi enn gvernman *Lalyans Lepep* ki finn kontiyne frazilize, ki pena enn veritab plan ekonomik ek sosyal ki kapav fer fas gravite problem somaz, lanplwa preker ek kriz lozman. Alafin gvernman Lepep ti pe bizin swiv azanda klas kapitalis sirtu burzwazi tablisman. Kuma nu finn truve dan bidze Lutchmeenaraidoo ek Pravind Jugnauth kot finn fasilite tablisman bayant later agrikol pu tu kalite proze imobilye stil Smart Cities/PDS-IRS pu milyarder depi deor. Lopozisyon parلمانter li osi pena enn politik ekonomik alternatif. Li fragmante, divize e finn afebli net. MMM ki zame pa finn ena osi tigit depite, zis 6, li dan gran difikilte politik.

Alor nu finn ena enn gvernman deplizanpli inpopiler, inkoeran ek enn lopozisyon afebli.

Li inkrwayab pu rapel ki zis 2 an desela, Lalyans Lepep ti eli avek mazorite 3/4. Lor la, li ti ranport tule 120 syez dan Eleksyon Minisipal.

Zordi san PMSD, li nepli ena mazorite 3/4 e, mem si MSM so kote finn ranforsi avek nuvo adezyon 4 ex-depite lopozisyon.

Ale-vini

Depi 2014, Lalyans Lepep finn perdi 2 depite, D. Selvon ek R.

Bhadain me depi kumansman lane nu pe truv *Lalyans Lepep* pe ranforsi, sirtu MSM ki pe gayn nuvo aderan alor ki lopozisyon pe kontiyne perdi manb. Gvernman finn gayn 5 nuvo depite dan zot kan, setadir A.Wong, M.C.Monty, Z.Joomye, J.Lejongard, R.Soreefan. Eski ziska larantre parلمانter an Mars, Lalyans Lepep pe viz regayn so mazorite 3/4? Pu sa arive zot pu bizin gayn ankor 5 depite! ■

Alain Ah-Vee

ELEKSYON LASANBLE REZYONAL RODRIG

Eleksyon Rezyonal le 12 Fevriye finn renuvle manda Serge Clair kuma Sef Komiser Rodrig pu prosenn 5 an. So parti, OPR finn gayn enn viktwar 10-2 kont MR ki ena kom lider Nicolas Von Mally. Me apre nominasyon proporsyonel MR finn gayn 5 syez adisyonel, seki fer ki Lasanble Rezyonal Rodrig pu ena 10 eli OPR ek 7 eli pu MR.

Sa rezilta la finn amenn buku deba dan Rodrig osi byin ki dan Moris lor eski sistem proporsyonel enn bon zafer e eski li refleto vremenn swa elekter dan Rodrig? Serge Clair ki limem ti dakor avek amandman rezan dan sistem elektoral pu Rodrig, paret finn abasurdi avek rezilta final e li dir ki li pa dakor ki OPR pa mem finn gayn enn reprezantan parmi sa 5 ki finn nome e li pe reklam enn revizyon sa reform elektoral.

Pu prosenn 5 an OPR dan zot program elektoral finn promet pu kree lanplwa, ranz lakaz, ankuraz sekte agrikiltir, lapes ek lelvaz osi byin ki devlop nuvo lekonomi kuma ICT ki pu anplway zenn ki an somaz. Tu sa promes la byin depandan lor resurs kuma dilo ek pu sekte ICT ena koneksyon internet ki pankor devlope dan Rodrig.

Antretan ena buku zenn pe bizin vinn Moris pu rod enn travay dan sekte konstriksyon, lotelri ek *call centre*.

Dapre Anee enn etidyan depi Rodrig ki fek terminn so kur liniversite Moris li dir ki zenn depi Rodrig prefer travay Rodrig si ena enn swa, me malerezman bizin vinn Moris ek travay e viv dan kondisyon difisil. Konsernan eleksyon Rezyonal dan Rodrig li dir ki ena buku elekter Rodrig ki pe travay dan Moris pann vote pu dernye eleksyon. Anee dir ki ti bizin ena enn sistem pu inform tu elekter depi Rodrig ki dan Moris aktyelman lor sistem proxy si zame ena. Li dir ki pa kapav ki dan Repiblik Moris ena dimunn pa kapav exprim zot vot dan enn eleksyon kan zot finn sanz zot ladres.

Li inportan pu swiv manyer Rodrig pu devlope dan lavenir, sirtu avek so rises ek konesans tradisyonel dan prodiksyon ek prezervasyon manze. Lor sa plan la lil Rodrig ena buku lavans lor lil Moris ki finn tase ar plantasyon kann, asterla pe viz pu plant beton!

ALA KI SITYASYON DAN PARLMAN ZORDI:

Lalyans Lepep = 43 depite

MSM: 35 depite

ML: 7 depite

1 depite (Wong) pa dan enn parti.

OPR: 2 depite (enn ladan PPS).

Lopozisyon = 24

PMSD: 9 depite

MMM: 6 depite

PT: 4

MP: 2

Ind: 3 [Bhadain (ex-MSM), Selvon(ex-MSM), Ramano (ex-MMM, ex-MP)].

MUVMAN SINDIKAL FAS-A MITASYON EKONOMIK

Lefet ki muvman sindikal dan enn debandad, li pa ditu indebandan
depi realite ekonomik ek sosyal
dan pei, e mem internasyonalman.

Konsta

Avan ki nu fer enn konsta leta muvman sindikal ek lor manyer ki LALIT kapav travay avek lorganizasyon travayer egzistan, li inportan nu fer enn konsta lanvironnman ekonomik ek sosyal pu gete dan ki kontex sindika pe fonksyone.

Si nu get sitiasyon dan pei, nu pe travers dan enn peryod kot apar ennde etinsel dan detrwa sekter, ena enn demobilizasyon zeneral klas travayer. Nu dan enn lepok kot ena menas grav ki afekte lavi tu dimunn ki travay pu viv. Manyer ki lekonomi kapitalis ti organize dan lepase pe sanze, pe transforme. Ena destriksyon lanplwa, ena atak lor drwa travayer. Ena sanzman dan natir travay mem, kot enn gran seksyon dan klas travayer pe travay dan sekter kot sekirite anlwa pa egziste. Avek proliferasyon PME ek lezot sekter informel, lanplwa pe vinn preker, sezonye, travay bat-bate, enn sistem travay ki ti fini disparet 30-40 an desela.

ICT

Ena travayer dan sekter ICT kot, ena fwa, pa mem kone kisannla patron. Sa sekter lekonomi dizital pe amenn enn kasir dan sosyete ant lemond dizital ek lavi tulezur lamas dimunn ki parfwa konekte avek internet par pa plis ki enn portab ubyin enn kompyuter ki pa pe reysi repare.

Dan mem moman, Guvernman pe mezir devlopman pei ar montre nu sif pu dir ki sipa FDI pe ogmante, me pa pe dir ki sa kalite investisman la li plito pe rant dan sekter spekilasyon ek imobilye kot pena kreasyon lanplwa stab e alonterm. Mem enn-de ideolog burzwa kuma Lindsay Rivière ek Pierre Dinan rekonet sa fe la. Avek sa kalite devlopman “real estate” la, burzwazi, avek

konplisite guvernman, pe fer pei rant dan procesis rekolonizasyon avek fasilite ki pe ofer a milyarder etranze pu vinn aste vila dan Moris, apre pu ofer zot permi rezidans ek sitwayennte dan proze IRS ubyin seki zot apel Smart City. Sa pu vedir enn okipasyon teritwar a-la-Israel dan Palestine. Enn seri vila konstrir suvan otur swa enn parkur golf, enn sase, enn marina. Tusala pu dan zonn barikade e proteze pu milyader depi lezot pei, separe ar leres dimunn Moris.

Lindistri sikriyer

Kan nu get dan sekter lindistri sikriyer, ki ti enn gran sekter avek plis ki 50,000 anlwa dan bann lane 1970, sa sekter la finn raptise avek kriz grav dan disik e finn redwir zordi a 5,000 anlwa. Avek bes dan pri disik ek lanons lafin kota pu prodikter Elopein apartir 1 Oktob 2017, sekter disik pu anfonse ankor plis dan kriz. Avek lafin kota, pu ena enn sirplis prodiksyon disik lor marse mondyal e sa pu amenn ankor bes dan pri, ki dayer ti deza bese par 36%. Fas-a enn tel sitiasyon, kekyon ki poze se: ki lot konsesyon ankor ki guvernman pu fer anver patrona sekter disik apre enn seri reform ki finn konverti sekter disik an sekter kann? Kann pe plante asterla, li ridikil me vre, pu so lapay ek bagas pu fer elektrisite ek pu so melas pu fer etanol! Disik mem nepli konsidere kuma prodwi prinsipal dan lindistri sikriyer! Tusala pu sey protez profitabilite patron tablisman. Avek kriz ki pe agrave dan sa sekter la, ena enn nuvo faz konsesyon ki guvernman pe fer pu burzwazi kot pe donn permi pu dilapidasyon later agrikol avek proze IRS, asterla apel PDS, proze *Smart Cities* ek lezot proze *Real Estate*.

Kontex Internasyonal

Onivo internasyonal ena insertitid liye avek Brexit ek eleksyon nuvo prezidan US, Donald Trump. Trump ti fer kanpayn pu ki kapitalis Amerikin dezinvesti depi lezot pei e return dan Lamerik. Deza sekter tekstil enn lot gran sekter ki ti anlway plis ki 100,000 travayer dan bann lane 1990, finn redwir a anviron 50,000 travayer ki riske lisansiman avek nuvo politik proteksyonist Prezidan Trump.

Atak kont klas travayer

* Destriksyon lanplwa masif dan lindistri sikriyer atraver plan VRS pu laburer ek *Blueprint* pu artizan. Sa finn akonpayne par rebran travayer pu travay lor baz sezonye san okenn drwa. Sa reprezant enn gran rekil depi lalit ki finn gayne kan an 1964 reysi fer Guvernman fors tablisman donn travayer enn “kart” ki vedir li anlwaye an permanans, antrekup kuma lakup. Apre sa, patron oblize anlway enn pursantaz spesifye travayer ki zot pran pu lakup lor baz permanan antrekup.

* Menas privatizasyon CWA ek lepor (*Cargo Handling Corporation*). Sa menas la li lor pretext ki bizin partner stratezik pu investisman, me ki alafin pu plis benefisye bann miltinasyonal ki pu zot profi ki vinn avan.

* Kote paraetatik, anmemtan ena fermtir ek amalgamasyon diferan institusyon. Plas travay pe diminye.

* Atak depi burzwazi ek lapres komersyal lor drwa iniversel pansyon, lasante, ledikasyon. Anmemtan ena ekspansyon ek promosyon sekter ledikasyon prive, lasante prive, ek pansyon prive avek biznes lasirans prive ki mars ansam. Ena presyon pu leta aret ofer servis esansyel kuma enn drwa.

* Asontur, problem sosyal. Enn-de bann kosekans sa klima insertitid avek somaz ek insekirite dan travay pe kontribiye pu agrav kriz sosyal dan pei. Ena vyolans dan lafamiy, lager mortel ant vwazin pe pran lanpler, e okip lespas refleksyon dan latet travayer ek dimunn mizer.

Leta muvman sindikal

Fas-a sa kriz ekonomik ek sosyal, muvman sindikal divize, demobilize, pe kantonn limem dan enn-de aksyon sinbolik. Ena selman 20% travayer ki sindike zordi, parmi plis ki 550,000 dimunn ki travay. Gran mazorit travayer pa dan sindika, swa aköz de par natir zot travay ki difisil pu organize ubyin aköz patron met presyon pu pena sindika. An 2015 ti ena 382 sindika, 9 konfederasyon ek 19 federasyon . Sa bann sif donn nu enn lide disproporsyon ant nomb sindike ek leres travayer ki pa sindike. Mem avek 80% travayer ki pa sindike, suvan ena konpetisyon feros ek lager ant birokrasi sindikal, brakonaz, dan mem sekter, setadir lager pu “kokin” manb lot sindika.

Nu kapav klasifye sa birokrasi muvman sindikal an 5 kategori, mem si parfwa ena overlap:

1. Byin santre lor zot sekter, ki pa get lintere klas travayer anzeneral. (FSCC, FCSU, GSEA)
2. Manevriye ek manipilater, popilis ek parfwa anti-LALIT. Nu kapav inklir FSG, GWF, FPU ek sirtu sindika ki ena kom negosyater Subron ubyin Bizlall, ubyin seki ena lyin avek CARES.
3. Enpe santre lor zot sekter, me parfwa get pli larz (CTSP, FTU, CITU)
4. Montre zot alezyans avek rezim opuvwar e suvan fer eloz Premye Minis ubyin lezot minis dan konferans depres. Parfwa, sakenn enn lot Minis, par exanp, resaman dan sekter lepor, sindika PLHDWU, par exanp, fer eloz Pravind Jugnauth, tandi ki so konpetiter PLMEA fer eloz Aneerood Jugnauth. Par kont direksyon sindika SICOM fer eloz

Roshi Badhain avan li demisyone kuma Minis.

5. Azir kumadir “manajer resurs imin” (HR) ki opere andeor sayt travay. Laplipar direksyon sindika ena enn eleman sa natir la, e zot kumsa anparti aköz zot pe oblize opere dan enn kad legal ki met zot dan sa rol birokratik la.

Dan lepok downtern

Dan sa lepok downtern, kot travayer lor defansiv depi plizir deseni, muvman sindikal finn santre zot travay plis lor demann pu tipti gin imedya, e finn organize mwins lor isyu ki tus lamas travayer amwayinterm e lonterm. Muvman sindikal normalman opere lor 3 nivo;

- Defann drwa aki
- Reklam nuvo drwa
- Fer bann revandikasyon ki direktteman remet ankestyon sistem kapitalis. Lintere kapitalis ek lintere klas travayer pa mem lintere.

Konsernan sa 3yem nivo bi sindika, savedir revandikasyon deklas, ena byin tigit siyn ki ena sa kalite revandikasyon la dan sa lepok la.

Muvman sindikal fas-a gran defi

Lor kestyon later, par egzanp, muvman sindikal pankor realiz kosekans kan guvernman ek patrona pe bayant later agrikol, pe vann li avek milyarder ar enn vila delix lor la. Ki sa pu vedir anterm posibilite kree lanplwa pu prosenn zenerasyon? Birokrasi sindikal pe plito gete komye profi patron la pe gayne e komye bizin revinn a manb sindika? Sindika tro kapon pur lemoman, pu zot pran pozisyon lor enn isyu ki remet ankestyon propriyete prive kapitalist lor later.

Kart ID ek Prezans

Par kont ena lezot size inportan kot lidership sindikal finn pran pozisyon. Par exanp, LALIT, ansam avek CTSP, CITU ek FTU, dan enn plaform komin, finn amenn kanpayn kont kart ID biometrik. Finn ena osi kanpayn ki travayer dan sindika finn amene

onivo, Clavis, Alteo ek sekter transpor, kont lanprint dizital pu mark prezans, kont sirveyans sekre patrona atraver CCTV lor sayt ek dan bis. Finn ena plizir gin spektakiler onivo nasyonal, kan guvernman finn detrir baz done personel dan kart ID biometrik e nepli ena stokaz done lor enn baz ilimite; ena lezot gin onivo sektoryel; nepli ena obligasyon pu prezans dizital lor sayt travay. Mem si lalit kont ID biometrik ek lanprint lor sayt enn lalit defansiv, sa finn kanmem ede pu ki travayer vinn konsyan sa nuvo form represyon ki fer atraver sirveyans e ki pu kontiyn ogmante dan lavenir, si pa opoz li. Dan sa sans la, sa lalit la ti byin vo lapenn pu klas travayer.

Diego Garcia

Konsernan lalit kont baz militer Diego Garcia, ki enn lalit anti-inperyalis inportan pu chalennj sistem kapitalist, muvman sindikal anzeneral pa finn ena enn pozisyon. CTSP, par kont finn pran pozisyon e finn prezan dan linisyativ LALIT, me sanki inplik tu zot bann manb.

Menas privatizasyon dilo

Avek menas privatizasyon servis dilo, finn ena mobilizasyon CTSP, enn kote, e lot kote GSEA-CARES-RA ki truv zot kuma “Fron Sitwayen”. Enn mobilizasyon inportan me ki tom plis lor defansiv.

Menas privatizasyon lepor

Dan sekter Lepor ena menas privatizasyon Cargo Handling Corporation atraver enn konpayni apel DP World. Guvernman finn abandonn proze apre mobilizasyon travayer lepor ek rapor defavorab kont DP World.

Transpor an Kriz

Dan sekter transpor ena 3 menas lor anplwa:

- (1) proze Metro Express ki finn anonse ek pe inplemente,
- (2) plan pu introdwir proze *one-man-bus*
- (3) brakonaz pasaze par taxi maron e ti bis maron odetriman transpor

piblik ki rann li difisil pu travayer organize. Anzeneral ena enn mank refleksyon sindikal lor sanzman ki ena dan sa sekter esansyel ki pe atak lanplwa ek kondisyon travay pu travayer sa sekter la.

Protestasyon kont TISA

Lor size TISA (Trade in Service Agreement), enn emanasyon WTO, ki ena bi pu liberaliz sekter servis, ti ena enn workshop ki ti pu fer apre enn linisyativ PSI (Public Service International) lor danze privatizasyon ki TISA reprezante. Finn osi ena enn-de aksyon sindikal kont TISA ki viz komodifye e privatiz bann servis-esansyel, par exanp enn walk-awt avek rezon par bann CTSP depi enn seminar Minister.

Sekter Lasante

Sekter lasante (kan Anil Gayan ti Minis) ti ena listeri kont desizyon rezonab Minister Lasante pu ki spesyalis lopital pa gayn drwa pratike dan prive anmenta. Sa-mem ki ti pu dan lintere klas travayer ek lamas dimunn. Me, li ti etonan pu truv sertin dirizan sindikal kuma Imrith, Gopee, Sadien pran enn pozisyon retrograd, defann drwa spesyalis pu fer bizness prive.

Par kont, sindika dan *All Workers Federation* (Nurses Union, MLC) ek *All Workers Trade Unions Federation* (Nurses Association, PLHDWU) finn koz anfaver desizyon ansyin Minis Lasante. Avek nuvo Minis Husnoo finn ena enn renyon me so pozisyon paret pankor byin kler.

Sindika Sekter Piblik

Sindika dan sekter piblik anzeneral plis kantonn zotmem ar rapor PRB ki sorti sak 3-5an, ek ar anomali post PRB, e apre sa res an retre.

Sindika Sekter Prive

Parkont travayer dan sekter prive zot ena enn sistem Award ki ena minimem kondisyon par sekter. Dan enn sitiasyon demobilizasyon sindikal, finn ena plizyer Award ki pandan plizyer deseni finn res intak, apar kan enn sel federasyon, CTSP, finn mobiliz so bann manb pu nuvo Award.

Lefe Employment Relations Act

Anzeneral nuvo lalwa travay, Employment Relations ek Employment Rights finn amar sindika travayer dan bann stratezi birokratik, enpe plis ki *Industrial Relations Act* ti ete avan. Mem apre sanzman ki finn fer dan lalwa travay pu ki lagrev nepli ilegal, ena sindika pe azir plito pu teste nuvo lalwa pu Leta, e ena sindika servi menas degrev dan enn fason frivol san preparasyon demokratik nesaser.

Mank stratezi

Malgre sa seri kriz dan sistem kapitalist, li paret ki muvman sindikal mank enn analiz ek stratezi koeran. Sak federasyon, ubyin sindika, opere onivo zot sekter. San enn analiz kler ek enn stratezi apropiye, muvman sindikal pu kontiyn res lor defansiv, defann drwa aki, e detanzantan nuvo drwa san ki remet ankestyon sistem kapitalist. Dan sa lepok la, muvman sindikal byin disperse e mank enn platform koeran ki pu amenn linite sindikal. An 1983 fas a politik pro-kapitalis guvernan MMM-PSM, sindika ti reysi vinn ansam otur platform “Pu ki lalit kontiynye” pu opoz politik guvernan lor baz enn program anfaver klas travayer. Zordi avek fragmantasyon ek kompetisyon dan muvman sindikal, sa kalite platform la vinn difisil pu organize.

Manyer LALIT get travay sindikal

Li sertennman difisil pu enn parti kuma LALIT travay avek birokrasi ek direksyon sindikal anzeneral parski pu lemoman zot opere e azir kumadir zot form parti enn but dan Leta. Parkont alabaz bann sindika ziska nivo bann delege ena travayer ki byin anvi ki sindika azir plis dan kad enn politik deklas anfaver klas travayer. Anzeneral dan LALIT nu pu kontiynye (ziska lavey revolision sosyalis) travay avek muvman sindikal dan enn relasyon “*conflictual working arrangement*”, pu sit Ram Seegobin dan so papye lor muvman sindikal an 2013.

LALIT pu kontiyn travay avek muvman sindikal mem si li ena enn ladireksyon ki pa serye, parski alafin muvman sindikal li enn form lorganizasyon ki regroup bann manb lor baz deklas.

Nu bizin kapav fer distinksyon ant lavangard klas travayer ek direksyon muvman sindikal – ki pa mem zafer. Lavangard reprezentant sa travayer ki dan sayt travay, dan so landrwa, ena lexpertyans ek konesans ki dimunn truv konsistan, kredib, e ki zot pare pu ekute. Zot ki reprezentant vre lider, lider lor sayt travay, lider dan landrwa, sa ki vedir lavangard. Li enn priorite pu LALIT pu devlop lyin ar lamas dimunn atraver lyin avek

seki reprezant lavangard ek liderehip klas travayer.

Sa fer LALIT diferan depi bann regrupman ki ena enn lider popilis (enn spes Caudillo) ki fer apel plito a individi pu konstitiye lamas ki pu swiv li dan enn politik ki al kont lintere klas travayer.

Lezot form lorganizasyon travayer

Avek enn birokratizasyon zeneralize muvman sindikal, li inportan pu LALIT get bann lezot form lorganizasyon travayer - seki egziste ubyin seki kapav egziste - osi byin ki bann sindika mem.

Pu kumanse nu kapav dir ki ena parti politik avek enn program pu klas travayer, kuma LALIT, ki kapav konsidere kuma enn lorganizasyon klas travayer dan so form pli avanse.

Nu ena osi lasosyasyon, korporativ ek lezot lorganizasyon ki ena enn baz deklas.

Distribisyon Revi LALIT kapav kontribiye pu devlop enn rezo avek dimunn ki ekrire, lekter ek dimunn ki ede pu veykil program LALIT.

Ena osi lot form lorganizasyon kuma enn spes "parlman" lor sayt travay ki zwenn, par exanp, enn fwa par semenn pu diskit kondisyon travay ek politik anzeneral. Ena kamarad dan LALIT deza pe fer sa kalite travay la.

Ena nesosite pu kontinye nu travay labaz intersindikal, ki ziska ler finn ede buku dan refleksyon lor klas travayer ek muvman sindikal, e lor dinamiz sindika. Nu bizin usi reflesi lor lezot posibilite pu ranforsi travayer alabaz ek opoz patrona osi byin ki la direksyon sindikal ki pe fane.

Dan sa lepok la kot klas travayer lor defansiv, li inportan pu nu kontiyn travay pu idantifye e devlop l yin ar liderehip klas travayer lor sayt travay, andeor sayt travay, dan landrwa kot nu reste; e pu kontiyn travay lor enn program pu sosyalism, ki inplik enn kont-lofansiv. ■

Rada Kistnasamy

LALIT AN AKSYON

Bato pu liber Diego

Depi lafin lane 2016, LALIT finn kumans mobilize, amenn kanpayn pu guvernman organiz bato pu al Diego dan enn vizit ofisyel ar Premye Minis avek reprezantan eli Guvernman, Lopoziyon, Chagosyin ek medya nasyonal ek internasyonal abor. Nu dan LALIT, finn fini ekrire nu bann kontak pu nu kumans prepare pu, si guvernman pa ale, nu al lor enn bato nu-mem.

Resantre kanpayn later

LALIT pe organiz enn seri reinyon pu resantre nu kanpayn nasyonal lor later. Dan sa seri reinyon ki fini kumanse le 18 Febriye, nu finn pas-an-revi diferan faz nu kanpayn lor later, analiz nuvo devlopman lor kestasyon later, e gete ki bann lafors sosyal ki kapav azir kuma alye dan sa kanpayn la. Nu finn sirtu dres enn lalist fakter ki rann kanpayn la partikilyerman difisil, malgre so linportans absoli. Antretan, dan enn seri intervyu lapres ek radyo nasyonal, manb LALIT pe koz kont politik bayant later Tablisman e pe met lanfaz lor nu kanpayn pu enn nuvo politik ekonomik baze lor prodiksyon alimanter pu exportasyon.

Introdiksyon ar LALIT

Samdi 25 Febriye, nu finn organiz enn sesyon spesyal introdiksyon a LALIT pu dimunn ki interese pu zwenn LALIT, sirtu zenn. Ti ena plizir seksyon dan sa "Introdiksyon" la.

- Fason ideoloji kapitalist truv sosyete aktyel; nu fason truv li dan LALIT. Deba.

- Vizyon e diskit enn ti-fim lor LALIT.

- 100,000 banane listwar limanite. Deba.

- Listorik parti LALIT: 1976-2017 e listwar par divan. Kestyon repons.

- Ekut 5 minit CD odyo depi

versyon Kreol Manifesto Marx Engel. Deba.

- Lalit klas travayer, e manyer ki li artikile ar lezot lalit.

- Follow up pu apre.

- Evalyasyon.

Viktwar: Liberasyon Oscar Lopez

An Zanvye, avan li ale kom Prezidan, Obama finn anons liberasyon Oscar Lopez pu mwa Me. An 2016, LALIT ti organiz enn manifestasyon ek veye ki ti form parti enn seri aksyon internasyonal dan 35 pei pu reklam so liberasyon apre 35 an prizon pu swadizan "sedisyon" akoz li ti pe amenn lalit kont kolonizasyon Puerto Rico. Nu ti liye sa lalit la isi avek lalit kont lokipasyon militer Diego par US.

Langaz maternal

Manb LALIT Alain Ah-Vee finn pran pozisyon piblik pu langaz Kreol vinn langaz Parlman, sirtu kan Parlman pe vinn layv lor televizyon. Li finn osi koz lor nesosite pu ki langaz Kreol vinn medyom dan lekol.

LALIT dan Pambazuka News

LALIT finn kontribiye lartik lor lalit pu sosyalism dan Moris dan enn edisyon spesyal Pambazuka News, enn piblikasyon internet Lafrik ki ena enn gran sirkilasyon.

VER ENN NUVO CHARTER PU FAM

Dan dernye 30 an, dan Moris ek leres lemond, ena 2 kuran klerman diferan ki finn devlope dan Muvman Fam. Nu dan *Muvman Liberasyon Fam*, nu truv nu dan enn bon pozisyon pu analiz sa 2 kuran la alokazyon Zurne Internasyonal Fam sa lane la parski nu ti premye lasosyasyon fam ki ti lans *Solidarite Fam*, enn fron larz ki ti selebre *Zurne Internasyonal Fam* pu premye fwa dan Moris an 1977. Antan ki lasosyasyon, nu form parti sa kuran listwar depi dernye 100 banane ki ti selebre *Zurne Internasyonal Fam* pu premye fwa lor tem kuma drwa devot, drwa travayer, drwa kontrasepsyon ek lavortman, anplwa pu tu dimunn, sekirite alimanter ek dilo potab, lozman e osi lape dan lemond – ki li dan lespas piblik, ki li dan lespas prive. Nu kuran pa zis fer lapel, me osi amenn lalit kolektif, pu *egalite ant tu dimunn*, setadir pu enn sosyete san klas osi byin ki fini avek reyn patriarkal.

Zordi, le 12 Fevriye 2017, dan rasanbleman fam ki MLF finn konvoke dan GRNW avek bi pu inflians konteni *Zurne Internasyonal Fam* dan enn manyer pozitif, nu konstata ki:

Etan done

* *Zurne Internasyonal Fam* finn kumans perdi so nam, setadir so dinamism vivan ki sorti dan lalit pu nu prop emansipasyon ek liberasyon antan ki fam e osi antan ki imin.

* Stratezi jennder-jennder inn vinn enn lamod, e sa finn kontribiye pu tuf sa lafors vivan dan muvman fam, atraver ankuraz sa “lot” kuran dan muvman fam ki pa pe rod nanye plis apart rod fer enn-de fam mont dan pozisyon puvwar *alinteryer* yerarsi patriarkal, *alinteryer* inegalite sistem kapitalist. Ena demand stratezi jennder kapav dan so laparans bon, me kan get li byin, li erone. Par

exanp, saler egal pu travay egal dan zonn frans finn permet patron bes lapey zom e finn finalman amenn plis divizyon ek defet!

Demand debaz ki res santral pu nu kuran dan muvman fam:

- * Travay pu tu dimunn
- * Lakaz pu tu dimunn
- * Kontrol kolektif ek demokratik a tu later ek lamer Moris!
- * Manze nurisan pu tu dimunn!

E nu gard antet

- * Buku revandikasyon fam ena konsekans non-intansyone
- * Ki zordizur, kapitalis pe inpoz ki zot reyne direk ek sa pe return nu a enn barbari mizozenn,
- * Tandans pu Leta monopoliz tu form organizasyon imin, inklir organizasyon fam,

Azordi nu pran rezolisyon:

Remet lanfaz lor bann gran demand pu fam – e lite pu nu kuran ki met sa bann gran demand lor azanda revinn kuran pli for dan muvman fam:

– **Travay** enn drwa! Swit a disparisyon plas travay dan kann ek dan zonn frans, guvernman bizin asire ki ena statistik ofisyel ki reflet larealite, kree anplwa limem e stop tu permi ki bayant later pei.

– **Lozman** pu tu fam, e tu dimunn! E sa, dan enn pri ki dimunn kapav peye. Buku problem fam fer fas - inses, vyolans domestik, restrenn liberte - li lye a peniri lozman ki dimunn kapav peye, setadir nu pa lib pu kit enn sityasyon sosyal vyolans. Statistik guvernman maske problem lozman parski li definir sak individi dan lakur enn “proprietier lakaz” kan li pa vre. Shelter li bon, me li pa sifi ek li selman enn rekur kan *fini* ena vyolans. Vandredi Minis finn anons 10,000 lakaz lor 2 an – ki vedir nu kanpayn lor itilizasyon

later pe kumans marse – dimwin onivo bann lanons.

– Later

Guvernman bizin obliz tablisman devlop so later— plant, plant manze, met lizinn prezerv ek transform manze, anplway dimunn dan karo, dan lizinn, dan devlop prodwi, dan resers, marketing lot pei, transportasyon – e aret bayant later, betonn li e aret monopoliz tu later ar kann. Si tablisman refize, guvernman bizin kordinn sa devlopman limem. E si li pa fer li, nu, lepep, nu pu fer li nu-mem. Nu dir aret anpes nu gayn akse a later lor pretext vila bare 4 kote, lotel ek domenn! Kolonizasyon finn fini! Non a rekolonizasyon! Aret vann permi rezidans permanan ek nasyonalite! Fam pu donn kudme dan muvman pu lepep reapropriye later pei.

– Manze

Servi later tablisman pu sekirite alimanter.

– Lamer

Fam kann grander Repiblik Moris inklir so lamer, setadir 2.3 milyon kilomet kare avek resurs marinn imans ki kapav servi pu kreasyon anplwa, e pu deviz.

– Bizin liber Diego Garcia ek Chagos an-antye depi lokipasyon UK ek USA. Re-inifye moris, ferm baz militer, fer enn zonn lape, e asire ki ena drwa retur Chagosyin

– Bizin liber Tromlin e so zonn ekonomik lor lekel Franse pe fer lokipasyon ilegalman.

– E anmemtan, nu pu denons tu demand ki ena “konsekans negatif non-intansyone”, par exanp:

Konsernan vyol, savedir sa krim anti-fam tipik, ena demand ki rebondi dan enn fason danzere. Kan sa “lot” kuran muvman fam ti fer lapel pu plis represyon, sa finn amenn nuvo lalwa avek santans ziska 45 an prizon an 2007. Alor

konsekans non-intansyone, me byin previzib, seki vyoler realize ki bizin debaras viktim vyol la limem pwiske li sel temwin ki kapav fer li al kondane. Alor kan met santans for, sa amenn krim anplis ki vyol. Demand pu fam polisyer dan sak stasyon sa osi ena konsekans non-intansyone aköz li agrandi enn lafors polisyer ki deza tro dominan dan sosyete patriarkal. Nu kuran, MLF, revandik drwa pu pa al stasyon, me plito al lopital dan ka vyol e kot enn protokol net vinn anoperasyon, setadir gayn swin pu blesir, swin sikolozik, prevansyon kont maladi kontazyek ek groses non dezire. Sa li enn demand ki nu finn gayne me Minister ek lapolis zame pa finn popolariz sa protokol ofisyel an ekri ki asterla existe. “Lot” kuran muvman fam osi pa truv so linportans.

– Lot problem reel ki fam fer fas se kimanyer pran swin zanfan kan zom kit lakaz. Ti ena demand depi sa “lot” kuran politik muvman fam, par exanp pu dir “responsabiliz zom”. Inplemantasyon zot demand finn amenn konsekans non-intansyone. Enn fwa li finn vinn enn ofans pu zom pa pey pansyon zanfan ubyin alimoni, lapolis aret zom ki pa peye brit. Suvan sa fer zom vinn vyolan u plis vyolan ankor. Li osi vedir li pa kapav gayn sertifika moralite ki vedir li pa kapav gayn plas travay. Vedir li *plis pa kapav* pey pansyon zanfan. Nu dan MLF, nu dir lasosyete an-antye, atraver Leta bizin sutenir fam tusel avek zanfan lor so sarz e bizin les zom-la trankil.

Nu realize ki ena konsekans non-intansyone demand erone partu dan lemond.

Onivo mondyal, enn rekil

Donald Trump nuvo prezidan US, pei plis arme dan lemond, li uvertman anti-fam osi byin ki li enn gran milyarder. Li reprezant enn reyn direk kapitalist. Li avek so Kabine nepli (uswa pretann zot nepli) travers par establishmennt politik. Pa zis

Trump. Ti ena predater similer, DSK, (milyarder, anti-fam) avan ki ti preske vinn Prezidan Lafrans. Avan sa, ti ena enn lot milyarder anti-fam sef deta Litali. Li pa enn kwinsidans ki klas kapitalis li anti-fam. Kapitalis ek patriarsi mars ansam kuma kalson-simiz. E aster zot pe vanze.

Me kuma sa finn arive? Ena buku fakter, me bizin rapel ki avan Trump, e avan Bush ti mari Hilary Clinton, Trump so adverser. Kan Bill Clinton ti prezidan, li ti servi so puvwar pu inpoz faver seksyel depi enn zenn stazyer dan biro Prezidan. Mazorite muvman fam US finn refiz dir li demisyone. Zot argiman se ki Clinton finn nom fam dan pozisyon puvwar e ki li finn alwe larzan a program inportan pu fam kuma kontrasepsyon ek lavortman. Setadir zot finn kit tu dan lame Bill Clinton, dan lame Leta. Kumsa zot finn diskredit zot mem. Zot ti mem pa an-pozisyon anpes Trump vinn opuvwar kan li finn vinn lor lasenn politik.

Dan Moris, lor letan, nu finn konstat lezot fason Leta regayn plis puvwar vizavi asosyasyon fam. A lepok kan ti kumans ena lasosyasyon fam, ena ti anrezistre, ena non. Aster, guvernman donn Rs2,000 par an sibsidi lerla ekziz ki lasosyasyon fam anrezistre li, e apre sa, li kumans kontrol so azanda. Ala kimanyer lasosyasyon fam finn devye depi zot veritab bi pu amenn emansipasyon, e finn ariv aksepte gender equity san mem kone ki ete sa.

Nu bizin kontinye averti fam kont sa kalite kapitilasyon-la. Me li pa fasil. Kan enn nu mam Rajni ti denons stratezi “jennder” dan liniversite Moris lepok Ms Perraud ti Minis, bann fam prezan ti amerde ki nu pa finn dir zot sa pli avan. Buku fam pa ti vmem ekut nu kan nu ti denons sa “jennder” la avan. E osi, byin sir, bann akademik, lapres, ek seki limit zot a travay sosyal pa kontan pu tande ki “nu destin kolektif” *li depann lor nu*. Zot dakor ar statezi jennder pu avans zot karyer. Alor aster,

buku lasosyasyon fam fer “proze” ar larzan CSR, organizatit antrepriz, explwat koleg fam olye kontiyn sa gran lalit ki depi 100-200 an pe amene pu emansipasyon fam.

Ala reoryantasyon nu santi bizin dan muvman fam azordi. Nu bizin gayne kont sa kuran ki konpoze konfortableman ar patriarsi ek inegalite kapitalist ek return a bann gran demand, return ar nu program initer, return ver fer renyon lor baz platform komin, ubyin enn nuvo Manifest. ■

12 Fevriye, 2017

INFO INFO INFO INFO

Solidarite ar travayer Lagres

Fim Klib ti ena enn sesyon interesan an Fevriye. De militan depi Lalmayn ti rakont zot lexperyans solidarite ar klas travayer ek refizye dan Lagres. Fim ki ti prozete ti lor enn klinik militan ki ti met dibut amizir ena dimunn ki nepli kuver par sistem lopital dan Lagres.

Fim an memwar Tupi

Fim Klib an mwa mars pe get enn fim lor enn lisyin anmemwar lisyin LALIT, Tupi, ki finn mor an Fevriye. Fim la apel *Alexandre le Bienheureux*. Avan sa nu pu get enn fim 8 minit par gran artis Sid Afrikin, William Kentridge.

Laika, enn nuvo lisyin, finn antretan establir so drwa dan lokal LALIT.

Rankont ar 2 Militan USA

Manb LALIT ti fer enn rankont ar 2 militan sindikal depi USA, Grace ek Harrison. Zot ti koz lor nuvo devlopman dan lalit sindikal dan Lamerik zordi.

Rankont ar 4 militan Lutte Ouvriere

LALIT finn fer enn rankont byin interesan ar 4 militan Lutte Ouvriere. Nu finn partaz diferan manyer truv lalit dan pei e internasyonal, tulde.

FUTBORL LEPOK LONTAN

Lontan dan tu fobur lavil ek lakanpayn, zanafan apre lekol, dan wikenn, kan ti gayn konze lekol, ti pe zwe bul lor lari. Sa lepok la pa ti ena buku sirkilasyon veikil ek sa ti permet zanafan zwe dan bann ti arter ki vinn zwenn gran sime. Bul plastik, bul ki finn ize, ti pe servi pu bat-bate. Byin suvan ti ena match ant diferan lari. De ros, 2 but dibwa, u mem de savat, ti servi pu fer poto gol.

Devlop enn gu

Li ti moman pu bann tipti, zenn ek parfwa bann adilt vinn kas enn poz gete ubyin rant dan zwe. Pa ti ena lager, ni diskisyon inital. Ena buku zenes, sa lepok la, finn devlop gu pu zwe futborl e vinn finn bann gran zwer futborl rezyonal, nasyonal. Ena finn vinn antrener.

Zordi zur, sa nepli posib. Avek kantite loto ek lezot gro veikil lor sime, nepli ena plas pu zanafan ek zenn pratik bat bul kuma lontan. Aster pu zwe futborl, ena tro buku kondisyon. Bizin form enn lekip, bizin pey kotizasyon, ena enn ta prosedir ek buku papasri zis pu gayn enn plas pu bat bul. Seki fer, buku zenn pa resi gayn lokazyon informel devlop gu pu zwe futborl.

Bel Bel fasilite, me ...

Ena bel-bel fasilite, byin smart kot ena lalimyer aswar, me pu gayn akse zis pu al bat bul, li finn vinn byin difisil. Li tro birokratik. Terin futborl ferme akle. Si u finn resi pas tu demars pu resi gayn akse enn terin pu zwe, u bizin ekipe. Sulye spesyal, soset stokinng, short, tusala kut larzan. Sa avanmem, zanafan kone si li pu kontan sa spor la ubyin gayn lokazyon pu li devlop enn gu pu zwe futborl.

Alor avek trafik ki finn ogmante lor tu bann arter, enn lespas ki zanafan, zenn ti kapav apropiye inn disparet. Fasilite sportif ki ena dan landrwa li pa aksesib fasilman, kapav mem dir pa aksesib si u pa dan enn lekip, si u pa sponnsorize par kit gran firm prive.

Zwe futborl dan lari ti enn fason pu zanafan ek zenn sosyalize dan

landrwa, ariv konn bann mwin zenn e pli aze. Li ti ede pu aprann lavi lor landrwa kot li pe reste e devlop kamaradri ek antred. Zanafan so devlopman tufe, li nepli ena lespas pu depans so lenerzi dan enn fason konstruktif, tuf so gu pu kontan spor. Zanafan ki pe

grandi dan enn landrwa nepli enn lespas kot li kapav devlop enn relasyon sivilize avek bann adilt dan landrwa kot li reste.

Revandikasyon, li telman simp. Enn espas lib, enn laplenn ki netwaye regilyerman, se tu. ■

ASB

INTERVYU VIKASH RUNGBAHADOOR, MARSAN BALYE

Vikash, dir nu kimanyer u finn kumans sa metye marsan balye la?

Ler mo ti zenn, mo ti vir buku dan rezyon Chateauf, Bo Basin. Laba ti ena plizir dimunn ti pe ranz balye. Mo truv dimunn pran balye ale e reysi gayn enn ti larzan ar sa travay la. Mo dir les mo seye enn ku. Kumsa ki mo finn kumans pran balye al vande. Alafin mo finn res ladan mem. Mo finn marye, ranz lakaz, avoy zanafan lekol tu, zis ar larzan lavant balye.

Mo finn mem reysi sarye, interes 2-3 dimunn dan sa travay la. Mo ti montre zot tu seki bizin pu sa travay la. Aster zot pe travay par zot mem.

Ki landrwa u al vann balye?

Mo travay dan Port Louis buku, me mo al osi lezot landrwa kuma Goodlands, mem Gran Be. Mo al par bis, momem pey mo transpor. Mo travay apye, mo fer portaport. Mo byin kumsa.

Mo finn kontan sa travay la. Tulezur mo santi mwa alez, mo gayn mo larzan tulezur, zame mo ti anmark larzan. Parfwa mo gayn komann 200 balye enn sel ku, pu lizinn, lera bann lamem ki vinn serse.

Alepok kan mo ti kumans sa metye la enn balye ti pe vann Rs25.00, mo ti pe aste li Rs17.00. Aster enn balye kut Rs100.00.

Eski ena problem u finn gayne dan sa travay la?

Ena fwa mank marsandiz, par exanp kan laseres u pa gayn balye lakantite. Lera bizin debruye ar kantite balye u gayne. Parfwa si dimunn gayn enn balye pa dan bon kondisyon mo pu rann li.

Ena so bann dezavantaz osi ar sa travay la. Etan done mo enn 'self employed', tultan an Desam mo malalez, mo pena 13 yem mwa. Pena ni lokal, ni sik, si u pa sorti u zurne pa marse. Zordi ar sa lavi ki pe derule la pa kapav ramase, tu kitsoz byin ser. Ar sa kas u gayne par zur la, mem si mo vann tu mo balye, li pa ase pu ramase.

Me pli gro problem mo finn bizin fer fas se kan mo furniser finn mor. Sa zame mo ti'nn pans lorla avan. Depi so lamor mo finn bizin al rod enn lot dimunn pu donn mwa balye pu vande. Mo finn reysi truv enn furniser dan Bo Basin, me ar li mo bizin pey kash davans.

Mo ena 30 an servis dan vann balye me ler mo burzwa inn mor mo pa finn gayn enn su.

Mo ena 2 zanafan., 17 ek 16 an. Mo madam travay klinier.

Depi komye tan u fer sa metye la?

Depi 30 an mo fer sa travay la. Mo enn marsan balye. Me mo pa pe travay pu lemoman. Mo burzwa inn desede. Li ti mo furniser. Mo ti pe al sers balye ar li pu vande. Li, li prodir balye. Mo ti pe pran 30 balye par zur ar li.. Kan mo fini vann mo balye lera mo rann li so kont, setadir Rs 35 par balye.. Mo travay lindi a samdi. ■

Intervyu par AA

40 AN LEDIKASYON PU TRAVAYER LANSMAN REKEY POEM “LAPORT LA” PAR LINDSEY COLLEN

Vandredi 16 Fevriye, LPT finn demar selebrasyon so 40 an lexistans avek lansman *Laport la*, enn rekey poem Lindsey Collen. Sa evenman la ti derule omilye labutik liv LPT dan Gran Rivyer. Parmi lasistans byin atantif ek antuzyas ti ena zelev kur literesi, ekvivin, akademik, artist, manb LPT ek LALIT.

Dan so diskur byinveni Alain Ah Vee ti koz lor kimanyer lor 40 an LPT finn evolye depi enn lasosyasyon ki montre lir-ekrir adilt pu vinn enn defanser langaz maternel pli servi Moris, enn peblisher dan langaz Kreol. Li finn salye lespri kreativite ek travay kolektif ki finn karakteriz listwar LPT. Parey kuma pu prodir sa koleksyon poem *Laport la*. Anfet li finn dir bibliksyon liv ek poezi limem finn okip enn plas santral dan travay ek dan aksyon LPT. Depi so nesans LPT finn bizin kree tu kalite liv pu servi dan kur literesi, finn servi poezi pu devlop kreativite zelev, finn organiz konkur literer e bibliye enn kinzenn rekey poem avan sann la la. Li finn dir ki sa rekey la form parti enn seri 5 liv ki LPT pe bibliye spesyalman sa lane la.

Pascal Nadal ti lans rekey la. Li finn partaz so apresyasyon lor liv la. Li finn dir ki swa so tit li pa tutafe enn azar kan nu get seki pe arive dan lemond zordi kot dan buku rezyon lemond ena laport ki pe ferme kont refizye. Lindsey pa ti konn sa, kan li swazir so tit. E li pa premye fwa li fer enn prediksyon. Li pu kapav ranplas Mme. Kwok taler! li finn badine. Li finn osi koz lor kimanyer laport parfwa ferme – kont akse a konesans, kont liberte dexpresyon. Liv la osi enn laport ki uver lor nu leker. Li finn osi dir ki plizir poem dan rekey *Laport la* evok linzistis ki pe dominn nu lepok e kimanyer travayer tultan pe reziste kont sa. Li finn remark kuma finn inklir dan rekey la sertin poem ki dan enn langaz sinp, presi, direk ki dekrir

enn tablo e ki anfet sorti depi enn tradisyon byin lwin dan Lagres – poezi “ekphrastik”. (Anfet ala seki Ekphrasis vedir: “Ekphrasis, from the Greek for the description of a work of art produced as a rhetorical exercise, often used in the adjectival form ekphrastic, is a graphic, often dramatic, verbal description of a visual work of art, either real or imagined.”) Li finn osi mansyon travay tradiksyon ki Lindsey finn fer kot li pa finn zis tradir, ni mem zis adapte sertin poem, me dan sa prosesis pu met zot an kreol li finn aproprye poem e fer li vinn enn lot kreasyon net.

Apré sa nu ti ena plezir pu ekut loter rekey la limem, Lindsey Collen ki ti lir poem “Laport la” ki

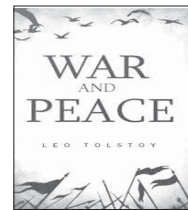
evok buku detay lor lavi kotidyin avek tandres ek limur. Sa poem la ti parmi lezot poem ki ti lir dan Riyding solidarite pu refizye ki LPT ti organize lane demyer.

Lektir kat poem depi rekey la ti osi enn lot moman exki sa sware la. Aturderol Begum Badullah, Sarah Jane Narraina, Vincent Pellegrin ek Nuckiren Pyneeandee ti lir poem *Guernica, De Lede pu mo mama, Pu Ana Fleri-O*, ek *Tig la, Tig la*. Sakenn ti enn ti bizu ek ti byin apresye par dimunn prezan.

Sware lansman ti termine par lavant rekey la ek enn sesyon dedikas par loter. Avek enn ti manze-bwar.

REVYU

WAR & PEACE LEO TOLSTOY

Kan BBC an 2016 inn tir so seri televizyon an 6 epizod baze lor imans roman *War & Peace* par Leo Tolstoy (pibliye an 1869), mo ti inspire pu relir roman la. Kan mo finn terminn so 3 volim, mo finn realize a ki pwin mo premye lektir roman la finn influyans mwa ek mo lavi. Alor, mo ankuraz tu dimunn pu anbank lor lir li.

Li enn veritab lexpertyans, parey kuma lavi ete, kot nu anmemtan enn individi (nu tu) e anmemtan nu destin li intiman liye ar sa sosyete kot nu truv nu dan enn moman done dan listwar. Nu anmemtan form parti dan enn naratif, e nu anmemtan analiz e devlop enn filozofi lor lavi – atraver bann “ese” ubyin refleksyon filozofik, ki form parti dan roman la osi byin ki dan lavi.

Pu gayn enn lide repitasyon sa roman la, mem bann gran magazinn pro-kapitalist kuma *Time* ek *Newsweek* finn met li respektivman kuma “Pli bon roman de tultan”, ek “3yem pli bon roman de tultan.”

Alor, nu gayn zistwar lamur, zistwar ti-palab isi laba, e nu osi truv bann gran, gran larme multi-nasyonal 100,000 zom pe marse sipa mont seval par milye mil distans depi Litali ek Lafrans enn kote ziska Lalmayn ek Larisi, lot kote. *War & Peace*, li dekrir lavi 1805-13 kan ti ena 2 lager ar larme Napoleon.

Kan mo finn relir li, li finn kit mwa avek enn profond lyin avek imanism, sa imanism ki alabaz Tolstoy so form sosyalism. Li koni kuma ekvivin osi byin ki filozof angaze. Etan done ki pur lemoman, LALIT pe fer enn chalennj lor propriete prive lor later agrikol Moris ki Tablisman finn akapare, ala seki Tolstoy dir lor propriete prive lor later: *Later li propriete limanite an antye – an zeneral, e an egal-egal; alor li pa kapav vinn propriete prive pu kit individi.*

TU DIMUNN KI TI LITE PU SA, PE SAVUR LA VIKTWAR! LIBERTE PU OSCAR LOPEZ RIVERA!

Enn-de bann dernye “Executive Orders”, ubyin instruksyon eksekutiv, ki Prezidan Barack Obama ti fer avan li kit White House, se anonse ki aktivis ki ti lite pu lendepandans Puerta Rico, Oscar Lopez Rivera pu retruv so liberte depi prizon le 17 Me.

Sa li enn viktwar apre enn long kanpayn politik pu fer larg li, enn kanpayn kot LALIT ti, li osi, fer tann so lavwa par bann aksyon ki nu ti amene dan Port Louis ena mwens ki enn banane. Pu mark anprizonman 35 an Oscar Lopez Rivera, nu ti 35 manb an tu ki ti dibute ar labuzi, sa swar la, apre ki ler midi nu ti’nn distribye trak divan Lanbasad USA, asterla nu finn pran enn ti letan pu savur sa viktwar la – dan enn lepok kot viktwar pu bann koz zis zot tigit e rar.

U pu rapel ki Oscar Lopez Rivera ti anprizone pandan sa 35 banane la dan prizon Amerikin kot kondisyon exekrab, kot li ti dan izolasyon pandan buku lane.

Anfet, so anprizonman date depi 1981, kan ti met li antray lor sarz sipoze “sedisyon konspirasyon”, setadir pu aret kolonizasyon persistan USA lor Puerto Rico. Li interesan pu kone ki ti preske large depi prizon an 1999. Prezidan Bill Clinton ti anons diminye santans 16 manb so lorganzasyon, li ti enn mam FALN, me Oscar ti’nn refiz aksepte so liberasyon par prinsip – parski a lepok de parmi so kamarad prizonye pu mem ofans ti pu bizin kontinye res dan prizon. Parfwa listwar drol ; sa de la inn large, me Oscar ti tuzur an prizon. Donk lalit inn kontinye.

E li finn kilmine le 20 Zin lane pase LALIT, parey kuma bann grup inn fer dan 35 pei, ti organiz enn veye avek 35 labuzi, enn labuzi reprezant sak lane dan 35 banane ki linn pase dan prizon, ti demann ki larg li deswit.(1)

Mem zur enn tipe avan, set mam Lalit tinn distribute panflet

kuler zonn divan Lanbasad USA lari John Kennedy pu dimann Oscar so liberasyon imedyat. Dan trak la ti ena enn mesaz ki liye lalit pu lindepandans Puerto Rico depi kolonyalism a lalit pu dekolonizasyon total Repiblik Moris, avek dekolonizasyon total Chagos anmemtan ki fermtir baz militer US lor Diego Garcia. Sa evennman la ti kwinsid avek iltimatum Premye Minis Moris inn lans Premye Minis Britanik pu restor suverennte le 30 Zin, sinon Moris pu al Lakur Internasyonal Lazistis (ICJ). Depi buku banane Lalit inn fer sa demann la.

Mem zur, le 20 Zin, kan ti ena aksyon dan 35 pei pu demann larg Oscar Lopez Rivera, ka Puerto Rico ti pe pase divan *Komite*

Espesyal UN lor Dekolonizasyon. Komite la inn demann ki larg li deswit san kondisyon. E finn apel a USA pu dekoloniz Puerto Rico enn fwa.

LALIT inn osi aport so sutyen dan kanpayn e osi dan petisyon pu liber Chelsea Manning. Anfet li osi, li pu libere le 17 Me dapre mem kalite desizyon ki Barack Obama inn fer dan so ka, kot li finn rey leres so santans. Li-mem dimunn ki ti ena kuraz pu pran kab ek e-mails ki li finn lerla rann piblik dan lemond antye. So revelasyon finn permet plis konpran ki manyer USA inn fer lager dan Irak. ■

VN

www.lalitmauritius.org/en/newsarticle/185/lalit-35-candles-lit-for-oscar-lopez-rivera-release

LALIT invit u pu organiz enn

SESYON INTRODIKSYON AR LALIT

swa dan u sayt travay
swa dan u landrwa
swa kot u.

Sa sesyon la li pu baze lor sesyon
ki nu finn fer an Fevriye dan nu kartye zeneral
e ki ti telman enn sikse
ki dimunn pe re-fer onivo sak brans LALIT.

Sesyon la pran 3 ertan.

Ala format sa sesyon la pu pran:

- ◆ Fason ideoloji kapitalist truv sosyete aktyel; nu fason truv li dan LALIT. Deba.
- ◆ Vizyon e diskrit enn ti-fim lor LALIT.
- ◆ 100,000 banane listwar limanite. Deba.
- ◆ Listorik parti LALIT: 1976-2017. Kestyon repons.
- ◆ Ekut e debat 5 minit CD odyo versyon Kreol Manifesto.
- ◆ Lalit klas travayer, e manyer ki li artikile ar lezot lalit.
- ◆ Follow up pu apre.
- ◆ Evalyasyon.

Telefonn lor 208 5551 ubyin lor portab 5 806 6064.

Kapav koz ar Alain, Anne-Marie, Alain, Rada.

Ubyin avoy u reket par email lor lalitmail@intnet.mu

PREMYE REVOLISYON KLAS TRAVAYER

Sak Revi LALIT ki sorti sa lane la
pu ena enn lartik
lor derulman pli gran revolisyon klas travayer
ki finn deza kone dan listwar. Ala premye lartik.

2017 li lane pu fet laniverser 100-an, premye revolisyon klas travayer dan listwar lemond. Revolisyon Ris ti ariv so pwen kilminan an Oktob 1917 kan klas travayer a-traver so bann striktir demokratik (bann “sovyet”), pran puvwar dan Larisi e met an-plas premye leta uvriye dan lemond.

Premye revolisyon klas travayer

Karl Marx, ki ti etidye fonksyonman sistem kapitalis, ti explike ki klas travayer ki pu bizin pran lidersiz tu bann klas ki oprime par sistem kapitalis pu ranvers sistem-la. Kifer? Parski limem klas ki plis ena lintere ek lafors pu ranvers sistem-la, akoz plas ki li okipe dan sistem prodiksyon kapitalis. Kuma Marx dir: “Klas travayer li pena naryen pu perdi apart so lasenn” par ranvers sistem kapitalis.

Me selma dan Larisi sa lepok-la, klas peyzan (pli konservater) ti nimerikman pli gran ki klas travayer. Sa ti amenn serten ideolog pu dir ki Larisi ti bizin dabor travers enn faz devlopman kapitalism avek plis indistriyalizasyon, lerla apre kapav lit pu amenn sanzman ver sosyalism.

Sikse Revolisyon Ris an 1917 ti reprezant repons a sa keston-la, e ti donn rezon analiz ki Marx ti fer.

Larisi avan 1917

Larisi avan Revolisyon 1917 ti viv su enn rezim otokratik. Enn “Tzar” (lanperer), apel Nikola, ti pe reyne e gard tu puvwar politik. Kote ekonomik, avan 1861 ti ena enn sistem (feodal) kot bann “senyer” ti posed tu later (lasurs prodiksyon) e kontrol lavi ek travay bann dimunn ki res lor zot later. Malgre abolisyon sa sistem-la an 1861, bann peyzan ti retruv zot dan enn sityasyon pir ki avan.

Depi inpe avan, ti pe osi ena devlopman akselere gro lindistri dan Larisi, minn sarbon, lizinn metal, laliyn transpor tren. Nu truv lemerzans sistem kapitalis ek devlopman rapid enn klas travayer (zom, fam e mem zanfan) ki al vann so lafors travay dan lizinn pu kapav viv.

Mem si buku peyzan, lakoz det, ti bizin al travay dan lizinn, klas peyzan ti tuzur pli gran ki klas travayer.

Bann solda ti osi alye ar klas travayer. Depi 1914, Larisi ti angaze akote Lafrans ek Langleter dan Premye Ger Mondyal kont Lalmayn ek Lotris-Laongri. Bann solda Larisi ti pe lager dan bann kondisyon ekstrem e deplizanpli pa ti konpran kifer zot ena pu sakrifye otan dan enn lager ki pa ditu dan zot lintere.

Revolisyon 1905: bann premye lavansman demokrasi

Li bon rapel ki an 1905 ti deza ena enn sulevman dan Larisi kot ti fors lanperer Nikola aksepte kreasyon enn “parlman inperyal” konsiltatif, enn konstisyon, enn sistem plizir parti politik, drwa pu eksprim lopinyon ek pu fer rasanbleman. Sa ti bann premye lavansman depi

rezim inperyal otokratik, mem si parlman ti fonksyon zis lor papye e puvwar ti res dan lame lanperer e so fami pros.

Fevriye 1917: Lanperer abdike, Dub Puvwar kumanse

Depi 1905, sityasyon travayer lizinn, peyzan e bann solda ti anpire.

An Fevriye 1917, o-milye enn vag lagrev ek manifestasyon travayer, garnizon solda dan kapital Larisi (Petrograd) zwenn ar bann manifestan. Lanperer Nikola abandonn puvwar, monarsi disparet, ranplase par enn Guvernman Provizwar.

Guvernman Provizwar-la ti kree enn Lasanble Konstityan, ti responsab pu organiz eleksyon pu sa Lasanble-la e ti anons enn seri lalwa pu bann liberte politik e aksept demann pu lazurne 8-er tan.

Me an-mem-tan, an paralel, bann militan sosyalis e reprezantan klas travayer ek solda ti pe zwenn dan enn striktir apel Sovyet Petrograd (kapital Larisi a-lepok). Sa konsey-la ti ena puvwar pu infliyans Guvernman Provizwar lor laplipar size. Li ti pran responsabilite pu ravitayman larme e ena so reprezantan dan buku departman guvernman.

Dan lezot lavil e dan bann vilaz, bann sovyet kumans forme. E sa bann lasanble bann reprezentan travayer, peyzan ek solda ti pe organize pu zer bann lantrepriz e rul administrasyon lavil/vilaz.

Sa ti apel enn sityasyon “Dub Puvwar”.

Mars ziska oktob 1917: Ver “Puvwar a bann Sovyet”

Bann muvman demas ek lagrev tinn amenn bann viktwar politik dan form bann sanzman lalwa ki ti rekonet drwa rasanbleman, drwa liberte lapres, drwa form parti politik, ek osi bann drwa ekonomik kuma lazurne 8-er tan.

Me ziska ler a-linteryer bann sovyet, mazorite pa ti ancor pare pu ranvers leta (restan otokrasi avek inpe liberte politik) e met anplas ek mintenir enn leta uvriye. Mem an Zin 1917, bann revolisyoner Bolsevik ti ancor reprezentant selman 1 lor sak 5 delege dan kongre bann sovyet.

Me dan sa moman labrez dan aktivite demas la, konsyans revolisyoner pu ogmante byen vit. Ant avril ek ziyet, setadir dan 3 mwa aktivite demas, ziska 20 milyon travayer, peyzan ek solda organize dan bann sovyet. Dan mem peryod, parti Bolsevik ki ti regroup bann revolisyoner sosyalis, truv so membersip sorti 79,000 pu vinn 170,000. An-mem-tan bann travayer pli avanse a-linteryer bann sovyet ti pe gayn leksperyans kuma zer bann institisyon leta.

Bann demann pu liberte politik (drwa asosyasyon, non a represyon) e pu meyer kondisyon travay (kuma lazurne 8-ertan, ogmant lapey fas a ogmantasyon pri) debus lor bann demann revolisyoner kuma “Met fin a lager”. Sa rezwenn slogan internasyonalis depi Lenin pu klas travayer dan tu pei ki pe fer lager sulev kont burzwazi e guvernman dan zot peyi.

E an Oktob, bann lider Bolsevik kuma Lenin ek Trotski konsidere kinn ariv ler pu fini ar sityasyon Dub Puvwar. Klas travayer tinn pare pu pran puvar. ■

DOSYE TRUMP

VAG DEXTREM DRWAT NASYONALIST ZORDI PA PREMYE VAG

Sa lartik la, li premye dan enn dosye antye lor Donald Trump nuvo Prezidan USA, ki finn elir dan enn lepok enn lamonte ladrwat popilist ek nasyonalist.

Lamonte *Lextrem Drwat* kuma Marine Le Pen, ek mem priz puvar par Donald Trump, li pa premye fwa dan listwar ki ena enn gran lamonte nasyonalism, patriotism ek lextrem drwat. Depi sistem kapitalist kumanse, li anfet *trwazyem* fwa. Dezyem fwa li ti pli pir ki premye fwa. E trwazyem fwa riske pli pir ancor.

Premye Ger Mondyal

Premye fwa ti dan Lerop zis avan e pandan Premye Ger Mondyal. Klas travayer onivo Lerop, ek mem lemond, ti pe inifye kont kapital, kan enn gran kuran sovunist, zenofob, nasyonalist,

patriyotik ti pran. Sa ti fini dan enn bin-desan dan transe, exaktaman 100 an desela.

Fasism Oksidental 1930

Dezyem fwa ti osi dan Lerop, kan ti ena lamonte ideoloji fasist dan tu pei Loksidan, e priz puvar par fasist dan trwa pei: Lalmayn, Litali, Lespayn.

Trwazyem vag li lor nu asterla. Dimunn inn pran kont kan lextrem drwat finn vinn sitan for dan Lamerik pu zot fer enn farfeli kuma Donald Trump eli. Me, sa trwazyem vag nasyonalism, patriotism, fasism pe anfet vini depi inpe letan deza. ■

AN 5 PWIN

KI DONALD TRUMP REPRESENTANTE?

Li vo lapenn gete ki nuvo Prezidan USA Donald Trump ek so Kabine representante.

1. Li representant enn priz puvar par enn kapitalist, anfet enn milyarder, ki viz pu baypars “establishment politik”. So kabine ranpli ar milyoner ek milyarder. Sa vedir, enn drol zafer inn arive: lamas dimunn telman kont kapitalism ki zot finn truv ansyin establishment politik tro pros ar bann kapitalist, me, seki drol se zot finn anfet, atraver sa eleksyon la, met klas kapitalist (ubyin enn seksyon ladan) opuvar. Zot finn amenn reyn direk kapitalist, dan rod truv so reyn indirek tro koronpi!
2. Li representant enn priz puvar enn anti-fam. Trump anfet enn misozenn pir ek dir. So eleksyon montre ki kapitalism kri liye net ar sa ansyin yerarsi patriarkal anti-fam ki tuzur dan sosyete depi lepok feodal. Trump elir Prezidan malgre ki li finn dir an publik ki zom kapav e bizin trap-trap fam san konsantman! Li finn publikman donn fam pwin pu laparans lor 10! Li dir lor TV ki enn reporter fam sanse ena disan pe sorti “pa kone depi kot sa” ar li.
3. Li representant enn priz puvar par “reality TV”, setadir sa iltim dan manipilasyon par sistem reklam, sistem piblisite, sistem ki manipil dimunn atraver zimaz, parol, mesaz – pu enn lot kikenn tir enn profi ladan lor ledo dimunn mizer. Raymond Williams dan Advertising: The Magic System dir li enn nuvo form sorselri (1).
4. Li representant enn priz puvar par nasyonalis, zenofobi, patriotism e tandans fasist. Li enn reyn par sa seksyon patron ki anti-globalizasyon, pro-kapitalist nasyonalist, anfavor “leta-nasyon” kont tu muv ver sipra-nasyonal (lakor multilateral pu komers, nasyon zini, etc).
5. Li representant enn priz puvar par rasism, sipremasi blan, islamofobi – setadir ansyin ideoloji kolonyal ki finn resirze, akoz zame li pa ti sufer defet.

(1) <http://xroads.virginia.edu/~DRBR2/rwilliams.pdf>

PREKIRSER ek WARNING lor LARIVE enn DONALD TRUMP

Avan Trump, ena siyn? Buku!

* Priz puwvar Prezidan Berlusconi 1994-2013 dan Litali. Li enn milyarder, parmi 200 pli ris dan lemond; li enn big bos TV; li anti-fam; enn lextrem drwat ki osi ase farfeli.

* Depi 1993-4, Koch Brothers (2 frer, ansam, pli ris dan lemond – zeritye fortinn petrolye) ansam ar 2 pli gro konpayni taba dan USA finn kumans prepar terin *lor terin*, inklir ar port-a-port pu seki pu vinn *Tea Party* e pli tar avek bi pu pran kontrol Parti Republikin. Rapel ki an 2008, Sarah Palin, enn farfeli lextrem drwat ti kandida pu Prezidan Lamerik. E *Tea Party* ne an 2009. An 2012, Michelle Bachmann ti poz kandida dan Praymeriz Republikin.

* An 1995 *Danish Peoples' Party* met dibut, enn parti nasyonalist anti-imigran; zordi so dirizan Mm. Pia Kjaersgaard li Speaker.

* An Frans, ladrwat finn res for dan sa dernye 20 an. An 2002,

Jean-Marie Le Pen ariv dan 2yem Tur eleksyon prezidansyel; depi Marine Le Pen inn vinn lider, li suvan politisyin pli popiler dan Lafrans, kuma asterla li ete; Dominique Strauss-Kahn (DSK) manke eli an 2011. Li osi, li ti milyoner limem, e marye ar ennde fam pli ris dan lemond Anne Sinclair; li ti gran patron FMI; li ti anti-fam. Mem li ti dan enn Parti Socialist, li ti similer ar Trump & Co. Kumadir ena enn patern sa bann zom ladrwat la.

* Antretan, depi 2007 dan Laswis, *Swiss Peoples' Party* inn komans dikte azanda politik. Li gayn plis vot ki nerport ki lot parti an 2015.

* 2009, *Parti Laliberte* Geert Wilders, extrem drwat net, patriot, anti-Mizilman, for lor idantite “Olande”, parti pli popiler.

* 2013, *True Finns* deza 2yem pli gran parti Finland – zenofob net.

* Premye Minis Narendra Modi dan Lend an 2014. Li pa farfeli kuma Trump, me li asosye ar

kasteism, nasyonalism Indu.

* Rodrigo Duterte, enn pli farfeli e pli vyolan ki Trump, vinn Prezidan Filipinn an 2016. Li pa zis enn lextrem drwat, me kareman enn asasin. Li ule “netwaye” atraver tuy dimunn ki pran ladrog swa vann ladrog, e li vant limem an piblik akoz li finn kareman asasin dimunn kumsa limem.

* *Freedom Party of Austria* fek gayn plis ki 40% vot dan eleksyon Prezidansyel an 2016.

* Vot an-faver Brexit 2016 ti donn enn gran kud-pus UKIP (*UK Independence Party*) dextrem drwat Britanik.

* *Frauke Petry - Alternative for Germany* – pro-Putin, anti-Mizilman, anti-imigrasyon. Ase for.

Nu pa kapav dir nu pa ti ena avertisman ki depi 20 an ki enn ladrwat pro-kapitalist, vyolan, patriot, anti-imigran, represif, anti-globalizasyon, anti-Islam, for lor politik “idantiter”, pe lev latet. ■

DANZE KI TRUMP REPREZANTE PU LEMOND

1. *Lager nukleer*. Pli gran danze li konfli ant USA ek Larisi, ki de pei ki detenir plis ki 90% zarm nukleer dan lemond. Kumansman so Prezidans, ti ena enn sel zafer plito rasiran ar Trump (mem nu pa sir kifer li ti ena sa pozisyon la) se li pa ti ena sa listeri anti-Putin ki tu lezot politisyin dan USA ek Lerop ena. Me, avek demisyon so National Security Advisor, Michael Flynn, akoz so lyan ar Larisi, sa lel anti-Larisi byin for dan Republikin paret pe pran lafors. Parti Demokrat osi isterikman anti-Putin.

2. *Danze ki lanvironnman rwine*. Trump ena dan so Kabine enn seri dimunn ki niye ki indistriyalizasyon pe ena lefe nefast lor lanvironnman. Li enn gran danze ki Trump pu fer tir tu proteksyon lor lanvironnman depi lor patrona.

3. *Danze lager tukur*. Kan patriotism monte, kan ideoloji zenofob monte, kan kominalism monte, sa prodir enn ogmantasyon dan lager: later ant nasyon ek lager ant ras, relizyon, etni, kominote. Posibilite lager ant USA ek Lasinn, sirtu kan Lasinn pe fini depas USA kote ekonomik me USA res telman for militerman. Ena osi posibilite lager ant USA ek Larisi, e lager dan Mwayenn Oryan. Anplis tu sa lager ki deza ena.

4. *Asinasasyon*. Pu ena enn danze kan Trump met so lame lor sa infrastruktitir pu asinasasyon ki Obama ti anzandre e servi deza pu larg 25,000 bom lor dimunn.

5. *Danze kriz migrasyon*

Anplis, kapitalism, lager ek problem klimatik pe provok enn seri vag *migrasyon*. Sa pe prodir enn kriz migran – ki asontur provok lamonte sa bann popilist la plis ankor.

6. *Danze provoke par dezespwar seki marzinalize: larme pu popilist extrem drwat*

Neo-liberalism (avek so losterite apre 2008) finn zet buku dimunn klas travayer andeor sosyete. Ena lavil fantom, kot tu lizinn inn ferme. Zordi saler zom dan Lamerik li finn bese ziska nivo an 1960! Enn gran franz dimunn pe tom andeor sosyete – dan ladrog, san posibilite gayn travay, pa mem konte dan sif somaz. An verite ena 95 milyon dimunn ki nepli dan “marse travay” dan Lamerik, ni zot pa dan sif somaz.

7. *Ideoloji fasizant*

Kote ideozik, lamas dimunn inn vinn kont “bann institisyon”, me pur lemoman anvi fer sulevman dan vid, swa rod enn “sover”. Ena kont organize zot-mem, truv li gaspiyaz. Alor zot atomize. Sosyal demokrasi inn kolaps. Buku dimunn dezespere, swiv nerport ki popilist.

LEPOK LAMONTE LEXTREM DRWAT KOT NU DAN LALIT PWIZ LAFORS?

Etan done ki tu kiksoz dan lemond pe tultan *sanze*, tu kiksoz zame res anplas sirtu dan sistem kapitalist, nu ena pu fonksyone andan dan sa muvman perpetyel la, antan ki enn parti ki pe propoz *pa sosyalism lor plato*, me *enn lalit pu sosyalism*. La, kot nu lafors rezide.

Nu ena pu kree, pu sweyn, pu nercher sa volonte dan limanite pu sosyalism, e sa volonte pu tultan viv dan enn lalit onngoing pu enn sosyete egaliter.

E, ena buku posibilite pe prezante – onivo mondyal.

* Ena pli buku dimunn zordi *kapav fer deba rasyonel* ki dan lepase – aköz e malgre sistem ledikasyon. Alor, kapav potansyelman *konvink* dimunn lor baz larezon.

* Aspirasyon imin pu plis kontrol lor so destin finn ogmante; kapav fer apel a sa.

* Latant depi *demokrasi* finn agrandi; kapav pli fasilman propoz kontrol kolektif lor kimanyer servi later enn pei ubyin mem kimanyer servi kapital.

* Nu ena sertin posibilite pu *organize* ki pa ti existe avan, pu prezant e pu devlop e pu populariz nu program – dan enn kontex tu danze, dakor, me osi tu kalite lespwar.

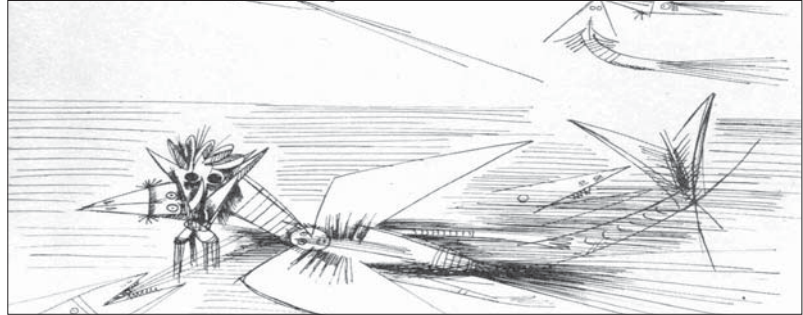
* E, li dan sa kontex la, ki program lor tem debaz pli itil ki tu kalite revandikasyon minimalist. Sa vedir, ki nu pe anfet rode?

1. Lape
2. Later/dilo/lamer
3. Travay
4. Lakaz

Plis

- Kontrol demokratik lor tu – pu ki nu kapav asir sa 4 zafer, e pu ki nu kapav asir tu plezir dan lemond pu tu dimunn: lar, spor, lwazir, epannwisman, kontantman, kamradri, egalite, laliberte.

* E plis ki zame, nu lafors li rezid dan enn lalit *internasyonalist*. E pu sa reysi, nu tu pu ariv konn

Extre desin Wilfredo Lam,

ladiferans ant bann *artefak birokratik* ki nu truv kuma “realite” me ki ena enn form spesifik dan sakenn so prop pei

ek *realite lavi* – pu ki nu kapav ena enn vizyon dansanb pu partaze ar travayer lezot pei. ■

Lindsey Colleen

ESKI DAN “LAGOS” ENA KURAN KI PRET FLAN LEXTREM DRWAT?

Kan lextrem drwat monte, nu bizin gete ki kalite erer dan lagos, ubyin dan swadizan lagos, kapav pret flan. Par exanp:

1. *Ena neglig Program Politik anfavor Klas Travayer*. Ena buku kuran dan lagos ki pa met lanfaz lor enn program politik an komin, enn program ki klerman defann lintere enn klas, klas dimunn ki travay pu sirviv, ni pa rod devir e ranplas sistem kapitalist; suvan sa bann kuran la plito organize lor baz kominal, fam, etc.

2. *Ena neglig liberasyon fam*. Ena kuran dan lagos ki pa truv nesessite lite kont tu sa yerarsi patriarkal. Zot satisfise avek revandikasyon pu fam monte dan pozisyon puvwar alinteryer sa yerarsi la.

3. *Ena neglig striktir parti*. Si enn kuran neglig enn program, me li pu otomatikman neglig batir enn organizasyon striktire avek manb, brans, rezjonal, enn publikasyon parti otur lekel dimunn rekrite, websayt parti, komisyon parti lor diferan tem, tu dan enn kad demokratik. Ena osi larg tu form lorganizasyon imin dan lame Leta! Ena enn tandans pu prefer kiksoz “vag ek kuyoner kuma “valeurs” ki enn program, e enn “muvman” atomize (kuma populist dedrwat osi kontan) ki enn veritab striktir politik, dan tradisyon degos. Elektoralism, li osi, li inplik deles “lorganizasyon”, donn Leta enn monopol lor la.

4. *Ena ankuraz fragmantasyon anterm kominote, “single issue”, ONG, Relizyon*

Ki li USA ubyin ayer, “lagos” finn diviz klas travayer dan bann lalit fragmante, ubyin minimalist: enn lalit fam ki viz pu fer fam monte andan dan yerarsi patriarkal-kapitalist, e aksepte sa piramid inegalite dan sistem kapitalist (a-la Hillary Clinton); suvan finn ena lalit *baze lor kominote, etni, relizyon, karst*, ki viz selman “ekite” e ki aksepte inegalite deklas (kuma buku lorganizasyon Black, Latino, imigran, baze lor karst); suvan finn viz “meritokrasi” ki rod zistifye inegalite par met enn seri spes regleman pu ki seki fer “byin” li vinn pli ot, setadir li aksepte inegalite deklas; e osi finn ena lalit *izole (single-issue)* pu avans grup ki efektivman marzinalize: imigran, dimunn avek enn andikap, LGBTQ, kominote e su-kominote, etc. plito ki klas travayer inifikater – enn lalit ki pu pli ed grup ki pli marzinalize.

5. *Ena pran kas ar lennmi* pu bann “proze”, e sa azut dan proses dilye program, ubyin redwir program a sinp “valeurs”. Ena fenomenn ONG-ifikasyon seki ti lalit *politik* (ONG finanse par Leta, par relizyon, par CSR, par pei inperyalis) kot klas dirizan master-maynd aksyon palyatif ki li ofer “viktim” la!

ENN NUVO MENAS GLOBAL DONALD TRUMP – THERESA MAY

Li enn la-ironi ki apre 30an inn pase
depi tandem Reagan-Thatcher finn inpoz enn reyn liberal
ki zordi pe gayn enn dezyem tandem
Trump-May
ki pu rod inpoz ankor enn shift ver lextrem drwat.

Dan bann lane 80, Prezidan USA Ronald Reagan e Premye Minis UK Margaret Thatcher finn form enn laks politik pu inpoz lor lemond enn politik kapitalist ultra-liberal baze lor teori 2 ekonomist: Friedman e Hayek. Sa teori la ti ena kom baz privatizasyon, dereglemantasyon, e dominasyon kapital finansye.

Sa lofansiv kapitalist ultra-liberal ti propaze partu dan lemond a traver dikta FMI, Labank Mondial, e Lorganizasyon Mondyal Komers, e sa lofansiv la finn servi kuma kolonn vertebral Globalizasyon Kapitalist.

Me sa globalizasyon la ti depenn lor delokalizasyon prodiksyon ver peyi kot kud prodiksyon pli ba: ek taks importasyon ki ti diminye su impilsyon OMC, kapitalist finn ena akse a marse mondyal pu marsandiz ki ti prodwir bomarse.

Buku komers internasyonal ti pe fer a traver trete komersyal multilateral, ant diferan blok kuma SADC, Linyon Elopein, NAFTA, ASEAN, etc.

Me dan sa model ekonomik internasyonal, se peyi kuma Lind e Lasinn ki finn atir plis investisman e plis prodiksyon: zot to krwasans finn byen pli ot ki Lerop ubyen Leta Zini: dayer Lasinn finn resaman vinn dezyem lekonomi mondyal apre Leta Zini, e finn devans Zapon.

Su impilsyon Thatcher, UK finn vinn enn sant finansye san buku prodiksyon indistriyel.

Se zisteman klas travayer dan Lamerik e Grand Bretayn ki finn sarye enn gran parti fardo dan sa nuvo konfigurasyon ekonomik, kan gran lizinn finn ferme e finn

ena delokalizasyon lindistri ver lezot peyi kot mindev pli bomarse.

Lefe Globalizasyon

Se sa ki explik an gran parti vot pu Brexit pu UK kit Linyon Elopein, e viktwar Trump dan eleksyon prezidansyel dan US: bann analist ti-burzwa prefer koz nasyonalism e zenofobi anti-imigran, ubyen popilism. Zot kontinye gard lekonomi e lanplwa a lekar zot analiz.

Me pena okenn dut ki pe kumans ena devlopman enn nuvo laks Trump-May, parey kuma 30 an de sela ti ena sa laks Reagan-Thatcher: me sa nuvo laks la so politik ekonomik pu byen diferan. Trump pe deza pran mezir pu ranvers delokalizasyon konpayni amerikin, pe remet an kestyon

blok komersyal kuma NAFTA, pe abandonn trete komersyal peyi otur Losean Pasifik; PM May pe organiz retre UK depi Linyon Elopein. Tulede pu sey etabli bann trete komersyal ek lezot diferan peyi lor enn baz bi-lateral, kot zot kapav inpoz kondisyon depi enn pozisyon de fors.

Dega?

Li ankor tro boner pu konn degre dega ekonomik ki sa nuvo laks Trump-May pu fer dan lemond. Seki importan se ki nu rest konsyan zot stratezi ekonomik, e ki nu pa tom dan pyez konsider zist zot laspe nasyonalist e zenofob. ■

Ram Seegobin

Desin Otto Dix, Bonbardman

RASINN IDEOLOZI EXTREM-DRWAT RASIST

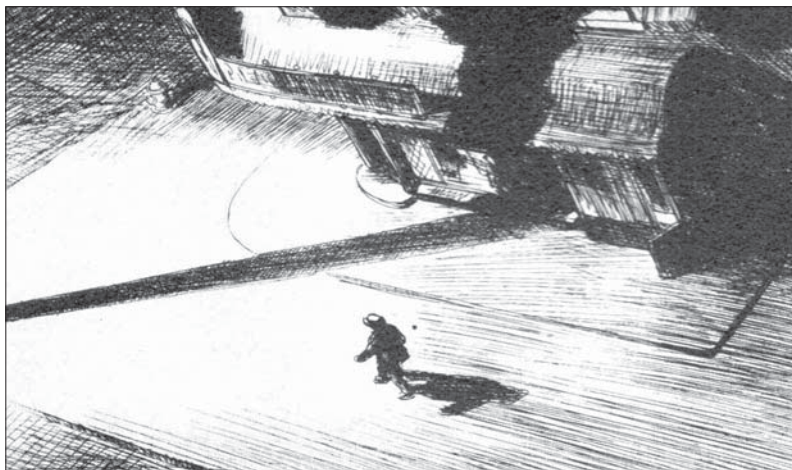
Politik lextrem drwat, li pa sorti dan ler. Li baze lor enn ideoloji.
Sa lartik la get rasinn sa ideoloji la.

Dan kanpayn eleksyon prezidansyel dan Lamerik, nu finn truv enn lamonte ideoloji rasist e zenofob. Trump limem finn uvertman bufonn zurnalist ki sufer andikap fizik. Li finn gayn sutyen depi bann lafors rasist kuma Ku-Klux-Klan, e publikasyon kuma Breitbart ki pronn “sipremasi blan” e anti-semitism. Trump finn kontinyelman ankuraz zenofobi, e sirtu islamofobi.

Alor li pa etonan ki aster dan Lamerik ena enn vag anti-semitism e lamonte vyolans lor baz rasist.

Dan Filipinn ena enn nuvo Prezidan Duterte ki ankuraz lapolis e milis popiler اساسinn seki zot konsider kuma marsan ladrog ubyen adik. Prezidan la limem dir publikman ki li finn اساسinn plizyer marsan ladrog limem.

Dan Lerop, ena enn lamonte parti e muvman politik dextrem drwat: dan Lafrans, LaOland, Lotris, etc. Partu se zenofobi e rasism ki alimant sa bann kuran fasist: e zot explwat fristrasyon lezitim lamas dimunn ki pe sufer su kapitalism sovaz.

Desin Edward Hopper, Night

Me sa ideoloji fasist e rasist ena so rasinn dan lepase pa tro lwintin.

Lalwa nazi lor sterilizasyon forse

An 1933, rezim Nazi dan Lalwayn su Hitler pas lalwa pu inpoz sterilizasyon forse pu sipoze eliminann bann “defo zenetik” dan popilasyon; byen vit apre ena nuvo lalwa ki inklir “kriminel danzere” dan kategori dimunn ki pu sibir sterilizasyon: kategori “kriminel danzere” kapav aplike a disidan politik, ekrivin, zurnalist,

etc. Kan ariv 1934, rezim Nazi ti pe steriliz plis ki 5,000 adilt par mwa. Se sa tandans ideolojik ki finn al ver Holocaust, kot plis ki 6 milyon dimunn relizyon Zwif, kominist, gitan, sindikalist, temwin jehova, finn exekite dan bann kan konsantrasyon.

Lalwa USA lor sterilizasyon forse

Me 10 an avan atosite su rezim Nazi, dan Lamerik ti deza ena lalwa e lakur ki ti pe anprizonn fam ki bann lotorite panse finn, ubyen kapav gayn zanfann ki konsidere kuma “feb despri”. Pa zis anprizone, me lakur kapav mem kondann fam a sterilizasyon forse. Ena ka ki finn mem al ziska Lakur Siprem Lamerik ki finn konfirm sa prosedir la. Sa sityasyon la ti alimante par enn lamonte zenofobi (ki serten ti apel “langwas rasyal”) fas-a enn vag imigrasyon travayer Elopein ver Lamerik, 10 milyon zis avan 1924. Ala seki zizman Lakur Siprem Lamerik ti dir an Me 1927, ki enn siyan sa ideoloji ekstrem drwat dan USA: *“It is better for all the world, if instead of waiting to execute degenerate offspring for crime, or to let them starve for their imbecility, society can prevent those who are manifestly unfit from continuing their kind.”* ■

PRIORITE MORIS DAN LEPOK TRUMP

- * Kontiyan met lanfaz lor lalit deklas. Zame pa les Moris gayn monopol lor “klas travayer”, kuma dan USA Trump pe rod gayne.
- * Kontiyan met lanfaz lor artikilasyon inportan lalit deklas ar lalit pu lanvironnman (kont bayant later pu IRS, etc), lalit anti-imperyalist (kuma Diego), lalit kont patriarsi.
- * Kontiyan met lanfaz lor lyin ar klas travayer lezot pei.
- * Kontiyan kree enn program ki tultan pe evolue e ki tultan baze lor realite, ki ena revandikasyon ki get lwinn divan (demand), e ki dan kad enn konpreansyon an komin listwar kot pe ale.
- * Kontiyan, anmemtan ki batir program, tultan popilariz sa program la. Program viz pu ankuraz tu seki pli bon dan tu dimunn oprime. E program viz pa plis ki bul later pu klas travayer ek tu dimunn oprime! Setadir, viz imans sanzman.
- * Kontiyan, kan pe devlop stratezi e taktik dan lalit tulezur, pran pozisyon baze lor prinsip – pa ni listeri, ni oportinism, ni publisite. Kumsa, amizir tu paret pe pran enn turnir osi negatif partu dan lemond, nu asir nu kontribisyon dan enn lalit internasyonalist baze lor enn program ankomin ki met sosyalism lor azanda zordi-mem.

Ram Seegobin

ROL U.S.A. DAN KONFLI PALESTINN-ISRAEL

Premye Minis Israel Benjamin Netanyahu ti an vizit deta dan Lamerik le 15 Fevriye 2017 pu zwenn, pu premye fwa, Donald Trump an tan ki Prezidan Lamerik. Pandan sa vizit la, dan enn konferans depres konzwin, Prezidan Trump finn dir 2 zafer:

1. Li pa ena enn preferans pu enn solisyon 2-leta ubyin 1-leta pu regle konfli Palestinn-Israel, li pu an faver solisyon ki tulede kote konfli aksepté

2. Lamerik pu ankuraz lape e travay pu enn lakor depe, me se Israel ek Palestinn ki pu bizin negosye sa lakor depe la.

Negosye kan su lokipasyon?

Kimanyer Palestinn pu negosye enn lakor depe avek Israel kan Israel pe okip Palestinn militerman depi 1967? Zordi, an 2017, Israel enn lafors lokipasyon dan Palestinn e lepep Palestinyen pe ankor viv su lokipasyon militer Israel. Alor, Palestinn zordi su lokipasyon militer Israel, pa an mezir negosye kuma enn lepep egal avek Israel, kan Israel so larme pe okip Palestinn.

Inpinite aköz USA

Zordi si Palestinn pe sibir enn lokipasyon militer pandan 50 banane, li aköz Israel finn azir avek

inpinite, e sa asontur selman posib aköz Lamerik finn konplis dan sa lokipasyon la. Lepep Palestinn zordi pe bizin fer fas enn larme Israel siper ekipe ar tenk, avyon bombardye, elikopter, bato deger. Tusa arsenal militer la furni prinsipalman par lindistri armaman Amerikin. An Septam 2016 zis avan eleksyon prezidansyel dan Lamerik, Prezidan Obama finn apruv enn led militer US\$38 milya lor prosenn 10 an pu Israel.

Larme Israel responsab pu in-sekirite dan Palestinn: lamor sivil inkliir zanfan, blese sivil, refizye intern, deplasman forse popilasyon sivil, arestasyon arbitrer, persekisyon zanfan ek zenn, demolisyon lakaz, restriksyon muvmman atraver rodblok, chekpyont lor totalite teritwar Palestinn e vyolans zenere par politik anexasyon Israel atraver inplant bann koloni lor later Palestinn. Lekonomi dan Palestinn inn tom an rwinn aköz larme kontrol tu muvmman Palestinyen. Lagrikiltir finn devaste, e depi 1967, plis ki plis ki 800,000 mil pye zoliv finn detrir. Lindistri zoliv reprezant enn surs reveni pu buku fami Palestinyen. Israel avek lafors so larme fer tu pu ki enn leta Palestinyen pa viab.

Ala rezilta led inperyalis Amerikin anver Israel. Lamerik so led militer rekor anver Israel pu

prosenn 10 an, pa pu ditu favoriz enn retre imedya larme Israel depi totalite teritwar Palestinn ki inkliir West Bank (Sisjordani, Gaza ek Zerizalem Es). Enn tel retre, se sa ki enn pre-kondisyon obligatwar pu ki Palestinn kapav negosye kuma enn lepep egal.

Inperyalis Amerikin atraver sir-arm Israel responsab pu nuri konfli arme e dan Palestinn e dan Mwayenn Oryan.

Buku kestyon res poze

Kan Trump fer so deklarasyon, li pe remet ankestyon Nasyon Zini. Li ti enn Rezolisyon Nasyon Zini ki an 1947 ti rekomann partisyon Palestinn pu kree leta Ebre, Izrael. UN finn pronn solisyon 2 leta, enn leta Palestinyen ek enn leta Ebre – ki viv kot-a-kot dapre frontyer etabli an 1967 (Green Line) ki inkliir West Bank (Sisjordani), Gaza ek Zerizalem Es dan Palestinn. Kimanyer UN, kominote internasyonal pu diyl avek sa deklarasyon Trump?

Ki vedir enn solisyon 1 leta? Eski li pu vedir Israel pu kontinye okip Palestinn ek pu kree bann banntustan Palestinyen avek chekpyont e rodblok par larme Israel pu kontinye antrav liberte muvmman Palestinyen.

Kimanyer politik kolonizasyon leta Izrael atraver so bann koloni dan West Bank e Zerizalem Es anfet enn politik anexasyon par Leta Izrael? Kimanyer Miray ilegal e Lotorut Aparteid pe fer Palestinn vinn kuma banntustann? ■

Kisna Kistnasamy

KOMYE KOLONI?

Dapre *Peace Now* Israelyen, ena 131 koloni avek 385,000 kolon dan West Bank. Ena 97 awtpost, ki prepar teren pu inplant nuvo koloni, e sa avek lotorozasyon Leta Israel. Dan Zerizalem Es ena 12 koloni avek 200,000 kolon. Sa fer enn total 383,000 kolon, san kont seki dan awtpost.

Zis avan so rankont avek Prezidan Trump, Premye Minis Netanyahu finn apruv 153 nuvo lakaz kolon dan Zerizalem Es. Sa malgre ki UN an Desam 2016, inn vot enn rezolisyon pu dimann Israel stop kolonizasyon lor later Palestinn deswit. Lamerik, su Prezidan Obama, pu premye fwa ti finn abstenir lor enn rezolisyon UN ki rapel Israel a lord lor so politik kolonizasyon; avan sa USA ti tultan vot kont sa kalite rezolisyon. Muv Premye Minis Netanyahu li sirtu viz pu teste ki Prezidan Trump so pozisyon lor kolonizasyon. Trump inn zis dir Netanyahu “tini-tini, pu le moman”. Anfet su rezim Netanyahu (2009-2014), kolonizasyon inn ogmante par 23%.

REFIZYE PALESTINYIN

Ki pu ariv drwa retur e kompensasyon pu sa par milyon refizye Palestinyen ki finn forse kit Palestinn kan ena Partisyon an 1948, e kan Israel okip Palestinn an 1967? Ki pu ariv refizye dan sant refizye dan West Bank, dan Gaza?

PALESTINN EK SO LAVENIR DEMOKRATIK

ISRAEL FORS NU POZ BUKU KESTYON

Eski eleksyon ek demokrasi parlamanter dan Palestinn posib su lokipasyon militer? Ki valer rezilta eleksyon osi lontan ki Israel dikte par lafors militer kisannla pu Prezidan, kisannla pu Premye Minis Lotorite Palestinyen?

Nu pu rapel kuma an 2006 Hamas so mazorite dan Parlman inn vinn minorite aköz Larme Israel ti finn kidnap 30 so bann depite.

Kimanyer pu ena leta si pena frontyer? Israel kontrol tu frontyer Palestinn, avek Lezip, Lasiri, Liban, Zordani, Lamer Mediterane. Pu rant dan Palestinn bizin pas kontrol imigrasyon Israel. Se Israel ki kolekte tax ladwann lor frontyer Palestinn. Leta Israel suvan fer santaz avan li vers larzan tax a Palestinn.

Ki pu ariv Golan Heights teritwar Lasiri, Shaba Farms teritwar Liban ki Larme Israel pe okipe zordi?

Ki pu ariv par milye Palestinyen ki dan prizon larme Israel?

Ki linportans konpran responsabilite UK kuma pei ex-kolonizater dan Partisyon an 1948? Ki ti zot azanda pu nu kapav sitye demand movman Zionist an 1917 pu enn leta Israel?

Ki rol UK, Lafrans, Lerop, US dan Dezyem Ger Mondyal e zot responsabilite dan lamonte kominalism anti-zwif ki amenn Olokost?

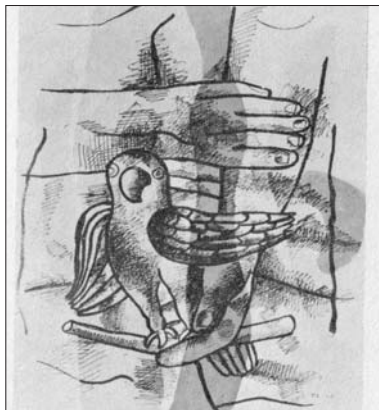
Ki zot azanda lor kestyon Palestinn-Israel zordi? Eski zot pu swiv politik Trump? Apenn 2 mwa ki Trump inn vinn Prezidan, kantite atak anti semit dan Lamerik finn ogmante.

Kimanyer prezerv petrol dan Mwayenn Oryan e protez larut petrol dan Detroit Dormuz e Golf Oman? Li reprezant plis ki 40% petrol servi lor bul later.

Kimanyer Israel kapav kontiyn dikte seki politik Lamerik e Lerop ete dan Lalibi, Lasiri, Lirak, Liran, e dan larezyon?

Eski pretex Liran so nikleer

pu vinn detonater pu kit form aksyon militer kont Liran kuma swadizan zarm destriksyon masiv ti rezon kifer Lamerik finn alepok bombard Lirak?

Desin F.Leger, Peroke

Kimanyer tu sa konfli militer dan rezon pu impakte rezolisyon kestyon Palestinn?

Ki bann solisyon pe desine? Eski zot posib e zot pu vyab a kur term e lon term?

Eski bizin asterla viz enn sel leta demokratik e sekilye ki regroup Palestinn e Israel? Ubyin mintenir solisyon 2 leta, ki Israel finn, e pe kontiyn, sabote? Eski kapav mazinn 2 leta demokratik ki develop ver enn form federasyon? Ki danze solisyon 2 leta avek Israel kuma enn leta relizye? Eski nu pe al ver 2 leta separe avek Israel

kuma enn leta relizye e Palestinn kuma enn leta relizye?

Internasyonalism

Solidarite internasyonal zordi pe vinn ankor plis nesaser pu al ver kit rezolisyon konfli. Muvman BDS (Boycott, Disinvestment and Sanctions) enn kalite aksyon ki pe kontribye pu lev silans e expoz atosite perpetre par larme Israel dan Palestinn okipe pu ki lemond antye truve e konpran e batir sutyen lepep dan lemond. Aksyon ekonomik pu izol Israel dan form boykot onivo internasyonal, dezinvestisman pe pran lanpler telman ki Israel pe panike. Li fer lobi pu fer guvernman dan UK ek dan Lamerik vot lalwa pu rann aksyon BDS ilegal.

Kan nu sutenir lalit ki pe amene dan Palestinn zordi e aksyon bann lorganizasyon dan Israel e dan lemond ki pe milite pu fini avek lokipasyon militer, pu ki prosesis depe kapav kumanse, li ede pu fors nu bann guvernman pu izol Israel, ziska leta Israel ki pe azir kuma enn leta bandi, konpran ki li ena tu pu perdi si li pa kumanse par tir so larme depi West Bank, Zerizalem Es, e aret gard Gaza kuma enn "prizon uver" avek 1.8 milyon abitan. ■

KIMANYER MINTENIR PRESYON LOR ISRAEL?

Pu mintenir presyon lor Israel e usi lor Lamerik ki pli gro furniser zarm, pli gro bayer de fon Leta Israel, nu bizin azir lor fron politik, fron ekonomik e fron militer, tu anmemtan, pu ki kapav ena posibilite ki lepep dan Palestinn, dan Israel, dan pei Mwayenn Oryan kapav kumans travay ver enn rezolisyon konfli dan sa rezon la.

1. Nu reklam ki Guvernman Moris kas tu lyin diplomatik avek Leta Israel. Guvernman bizin retir tu rekonesans politik Israel. Li bizin ankuraz tu pei Linyon Afrikin fer parey.
2. Nu Sutenir Kanpayn *Boycott, Disinvestment and Sanctions* (BDS), enn movman internasyonal met dibut an 2005 pu amenn kanpayn global pu met presyon ekonomik ek politik lor Israel. Bizin kontinye boykot kont prodwi Israel dan Moris.
3. Nu reiter nu demand a Nasyon Zini pu met enn anbargo zarm dan Mwayenn Oryan pu kondann seki pe kontribye pu alimant lokipasyon ilegal Palestinn.

INN GAYN 5 AN AKSYON KONT LALWA REPRESIF LOR LAVORTMAN

An 2012 Muvman Liberasyon Fam ansam ar fam dan LALIT
ansam ar de Mama ki finn perdi zot tifi
finn fer enn aksyon komemoratif dan de simityer.

Sa aksyon finn kilminn plis ki 50 an lalit pu sanz lalwa.

Sa aksyon ti amenn premye viktwar dan listwar kont sa ansyin lalwa la.

Otur 8 Mars, *Zurne Internasyonal Fam*, an 2012, exakteman 5 an desela, Mme. Marguerite Marla ek Mme Derby, ki tulde finn perdi zot tifi, finn dibut pu ki zame fam pa bizin perdi lavi kumsa ankor. Zot tulde ena gran tifi ki deza ena zanfan, e kan zot finn tom ansint, zot finn bizin ena rekur a enn lavortman klandestin ki finn kut zot zot lavi.

Anture ar manb Muvman Liberasyon Fam e osi manb LALIT, sa de Mama Kuraz finn donn kudme pu amand sa lalwa bayon ki finn lakoz lamor zot tifi. Parmi fam prezan ti ena Ragini Kistnasamy, Rajni Lallah, Anne-Marie Sophie, Monique Derby, Marguerite Marla, Marie-Michelle Verloppe, Margaret Berthelot, Madhu Gungadin, Aide Bordelais, Marie-Josee Medon, Sadna Jumnoodo, Lisette Toi, Veronique Topize, Marlene Joseph, Vimala Ramsamy, Lindsey Collen, Paulo Ninan, Martine Mavisa, Pushpa Lallah,

Marousia Bouvery, Marie-Rella Andre, Marie-Laure Ziss, Joanita, Marie-Noelle Elissac-Foy, Sealia Thevenaud, Anurada, Doris Charlot, Shabeela Calla, Joelle Ducray, Benjamine, Pacquerette, Cindy Clelie.

Swit a sa aksyon la, e osi swit a analiz ki LALIT e lerla MLF ti fer lor lalwa existan, Guvernman alepok finn vinn delavan avek enn nuvo lalwa.

Kan *Zurne Internasyonal Fam* revini, li enn lokazyon pu rann omaz tu fam kuma Marie-Noelle Derby ek Sharonne Marla ki'nn perdi lavi aköz sa lalwa patriarkal.

Li osi enn lokazyon pu nu analiz mankman dan sa nuvo lalwa la. Mem li dekriminaliz lavortman dan 4 ka, li azut enn fardo birokratik lor fam mizer ki pu enn rezon ubyin lot santi li oblize fer lavortman. Alor, mem si li pli fasil pu gayn enn lavortman klandestin dan kondisyon enpe pli bon ki avan, li tuzur leka ki laplipar lavortman ki fer, zot klandestin.

Li osi enn lokazyon pu nu rapel ki lalit lor letan, lor 50 an, li azute dan enn momenntum. Kumsa ki sanzman arive: par aksyon-apre-refleksyon *par buku dimunn* ordiner. ■

ZUR INDEPANDANS DIMANS 12 MARS

LALIT pe fer enn
Sesyon Travay Uver
lor tem

KESTYON LATER

Kimanyer lamas travayer kapav
organize pu anpes Guvernman ek Tablisman
dilapid bon later agrikol,
anpes zot fer spekilasyon lor pri later,
anpes zot vann later-ek-vila ar milyarder deor,
anpes zot organiz enn nuvo form kolonizasyon.

E anmemtan, servi sa later la
pu kree travay agrikol, dan lizinn, intelektuel, marketing.

Si u interese partisipe,
fer nu kone ki u anvi enn invitasyon.
Swa avoy enn emel lalitmail@intnet.mu
Swa sone lor 208 5551, 5 806 6064.

